БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН

№ 165 (6094)
АВГУСТЫН 16
СРЕДА
1950 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Идейнэ үндэр шанарай ба шадабариин түлөө!

Дүрбэн жэлэй саада тээ ВКП(б)-гэй Центральна Комитет болбол нүхэр Сталинай үүсхэлээр «Звезда» ба «Ленинград» журналнууд тухай тогтоол гаргаһан байна. Тэрэ тогтоол хадаа советскэ литературын хүгжэлтэдэ, бүхы идеологическа хүдэлмэриин дэбжэлтэдэ ашаг тустай ехэ үүргэ дүүргэв. Коммунистическэ парти болбол литературын большевистскэ идейнэ шанарай түлөө, уранһайханай үндэр шадабариин түлөө тэмсэлэй зорилгонуудые онсолон тэмдэглэһэн байна.

«Советскэ литературын, дэлхэй дээрэ эгээл түрүү литературын хүсэниинь эх гэхэдэ,—гэжэ ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоол соо хэлэгдэнэ, —тэрээндэ арад зонойнь интересүүдһээ, гүрэнэй интересүүдһээ ондоо интересүүд үгы ба байжа болохогүй тиимэ литература мүн». Советскэ литературын нангин зорилго: залуушуулые зүбөөр хүмүүжүүлхэдэнь туһалха, тэдэнэй эрилтэнүүдые хангаха, шэнэ үетэниие хүхюун сэнгэлэнгээр, өөрынгөө хэрэгтэ этигэдэг байхаар, бэрхэшээлнүүдһээ айдаггүй байхаар, алибүхы бэрхэшээлнүүдые дабажа гарыхые бэлэн байхаар хүмүүжүүлхэ зорилго ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоол соо тодорхойлогдонхой. Уранзохёолшод болбол аполитичнэ ба идейнэбшэ ябадалда эсэргүүгээр эрид тэмсэл хэхэ, творческо хүдэлмэреэ амжалтатайгаар нарижуулхын ба хэлбэришэгүйгөөр урагшаа дабшахын тула өөһэдынгөө дунда шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлгэ дэлгэрүүлхэ уялгатай.

ВКП(б)-гэй ЦК-гэй түүхэтэ тогтоолой гаргагдаһанһаа хойшо үнгэрһэн үе соо советскэ литература тон ехэ дэбжэлтэ туйлаа. Энэ дэбжэлтэ хадаа партиин сагаан ударидалгын ба үдэр бүриин анхарал оролдолгын ашаар туйлагдаа. Энэ үе соо советскэ уранзохёолшодой 100 гаран гайхамшагта зохёолнууд Сталинска шанда хүртэбэ.

Уранзохёолшодой творчествын гол темэнь манай советскэ мүнөө үеын байдал, советскэ хүнүүдэй — коммунизм байгуулагшадай зохёон байгуулхы ажал болонхой. Литература хадаа манай түрэнүүдэй геройнуудые—түрүү ажалшадые, новаторнуудые, советскэ хүнэй эрхим шанарнуудай бэелһэн болоһон хүнүүдые харуулна. Бодото байдалые зүбөөр харуулха зуураа, уранзохёолшод хадаа бүхы оронойгоо хамта манай хүнүүдэй ямар ехэ хурдан түгэсөөр ургажа байһан тухай, тэдэнэй ухаан бодол, хүсэл эрмэлзэлынь ба баатарлиг хэрэгүүдынь ямар гүнзэгы идейнэ шанараар нэбтэрэнхэй байһан тухай, советскэ арадай ажабайдалда коммунизмын бодото шанарнууд байшан гэжэ нэбтэрэн орожо байһан тухай өөһэдынгөө зохёолнууд соо харуулна.

Социалистическэ реализмын методые хүтэлбэри болгожо, манай бодото байдалые анхаралтайгаар шэнжэлжэ, манай хүгжэлтын процессүүдэй гол удхые гүнзэгыгөөр ойлгохые оролдон, советскэ обществын ажабайдалда бии байһан шэнэ юумые элирүүлэн гаргажа ба баталжа, хүнүүдэй ухаан бодолдо үлэһэн хуушан сагай үлэгдэлнүүдтэ эсэргүү тэмсэжэ байха зуураа, советскэ уранзохёолшод хадаа арад зониие хүмүүжүүлхэдэнь ба тэрэниие идейнээр зэбсэглэжүүлхэдэнь большевистскэ партида туһална.

Коммунистическэ партиин ударидалга доро, агууехэ Сталинай сэсэн мэргэн хүтэлбэри доро ябажа, советскэ хүнүүд хүсэнэ ба илана. Советскэ хүнүүд болбол Ленин—Сталинай хамагые илагша идеянүүдээр, арад зондоо большевистскэ партиин баатарлигаар алба хэдэг жэшээгээр хүмүүжүүлэгдэнэ. Бодото байдалай ба литература соо харуулагдадаг большевигүүдэй образууд хадаа хэдэн миллион хүнүүдтэ зоригжуулхы жэшээ, дагажа ябаха жэшээ болодог. Юуб гэхэдэ, тэдэнэй үмэнэ советскэ арадай эрхим шанарнууд бэелүүлэгдэнэ.

Советскэ литература болбол бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал тогтоохын түлөө эдэбхитэйгээр ба хэлбэришэгүйгөөр тэмсэнэ. Манай арадай ажабайдал тухай номууд сооһоо бүхы оронуудай ажалшад эб найрамдалай ба эрхэ сүлөөгэй эгээл дээдэ идеалнуудые, эб найрамдалай, демократиин, социализмын хэрэгэй түгэс илаха ябадалда этигэл найдабари олодог. Советскэ литература хадаа империалистическэ шэнэ дай үүдхэгшэдые, арадуудай эрхэ сүлөө ба зол жаргалда эсэргүү заговоршагуудые элирүүлэн сохино, капиталай оронуудтахи тэдэнэй агентнүүдые ба зарсанарые элирүүлнэ.

Буржуазна литература хадаа мүнөө Уолл-стридэй ба Ситиин империалистнүүдтэ алба хэнэ, өөһэдынгөө эзэдэй захиралтануудые зарса ёһоор дүүргэнэ. Советскэ литература болбол эб найрамдалда дуратай арадуудай интересүүдые хамгаалан, хүн түрэлтэнэй түлөө, коммунизмын илан мандахын түлөө ажана амгалан, зохёон байгуулхы ажал хүдэлмэри магтан дуулана.

Һүүлэй жэлнүүдтэ советскэ уранзохёолшодой зэргэнүүд шэнэ залуу хүсэнүүдээр нэмэбэ. Ленинско-Сталинска национальна политикын агууехэ туйлалтануудые гэршэлһэн, формоороо национальна, удхаараа социалистическэ — советскэ культурын һалбаран бадарһаниие гэршэлһэн ахадүү арадуудай литература бэхижэнэ ба хүгжэнэ.

Манай литературын амжалтануудынь элитэ ехэ. Зүгөөр, эдэ амжалтанууд һанаагаа амаржаха эрхэ үгэнэгүй. Литературада ба литературна шүүмжэлэлдэ үшөө ехэнүүд дутагдалнууд бии, олохон гол шухала зорилгонууд үшөө шиидхэгдээгүй байна.

Манай заводуудай ба фабрикануудай хүнүүд тухай, советскэ ороной героическа хүдөлмэришэн анги тухай ба дайнай хойтохи тэрээнэй ажал хүдэлмэри тухай һайн һайн зохёолнууд үшөө үсөөн бэшэгдэнхэй. Зарим уранзохёолшод ажабайдалые үшөө хүсэд һайнаар шэнжэлэн танилсанагүй. Хатуу шанга шүүмжэлэлдэ зүбөөр ородог зарим нэгэн зохёолнууд мүнөөшье хүрэтэр гарана.

Литературна шүүмжэлэл болбол мүнөөшье болотор гээгдэнхэй участок байһаар.

Советскэ литературын урда байһан зорилгонууд айхабтар ехэ. Уранзохёолшод хадаа литературые хүгжөөхэ асуудалнуудта партиин саг үргэлжын анхарал оролдолгодо творческо ажалаараа харюусаха уялгатай.

Манай наука ба культурын хүгжэхэ ба һалбаран бадархын тула есэгын анхарал оролдолго гаргаһаниинь языкознаниин асуудалнууд тухай нүхэр Сталинай гениальна зохёолнууд соо эли тодоор харагдана. Марксистско-ленинскэ наукада гайхамшагта ехэ нэмэри баялиг болоһон сталинска зохёолнууд наука, литература, искусствын ажал-ябуулагшадые, бүхы советскэ хүнүүдые шэнэ шэнэ творческо туйлалтануудай түлөө тэмсэлдэнь зоригжуулна.

Уранзохёолшодой творчестводо гүнзэгы идейнэ шанарай ба уранһайханай шадабариин нигта нэгэдэл туйлагдахын тула, советскэ обществын ажабайдалые зүбөөр харуулһан монументальна зохёолнуудые манай уранзохёолшодой байгуулхын тула, хүсэд һайнаар болбосоруулагдаагүй зохёолнуудай, яаралаар мэгдэжэ номуудые гаргахагүйн тула парти хадаа айхабтар ехэ анхарал оролдолго гаргана.

Советскэ литература хадаа дэлхэй дээрэ эгээл түрүү, эгээл идейнэ литература мүн. Тэрэнэй идейнэ шанарынь ба уранһайханайнь үндэр шадабари арадай демократиин оронуудтахи литературын хүгжэлтэдэ эрхим жэшээ болодог, замыень заадаг байха юм. Советскэ литература өөрынгөө нүлөөгөөр капиталистическэ оронуудтахи түрүү уранзохёолшодой творчестводо шэглэл үгэдэг. Советскэ литература хадаа советскэ арадай ажабайдал ба тэмсэл тухай, ажана амгалан, зол жаргалтай, эрхэ сүлөөтэй ажабайдал байгуулхадаа тэрээнэй туйлаһан илалтанууд тухай үнэн зүб үгэнүүдые бүхы дэлхэйн олон миллион уншагшадай дунда нэбтэрүүлдэг.

Уранзохёолшод, литературна шүүмжэлэгшэд, литераторнуудай творческо организацинууд, газетэнүүдэй болон журналнуудай редакцинууд хадаа **большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлые бүхы хэмжээгээрнь дэлгэрүүлхэ ёһотой. Энээнгүйгөөр урагшаа дабшахын аргагүй.** Литературын большевистскэ идейнэ шанарай түлөө, уранһайханай шадабариие улам дээшэлүүлхын түлөө хэлбэришэгүйгөөр тэмсэхэ зорилгонууд уранзохёолшодой ба литературна шүүмжэлэгшэдэй урда эрид табигданхай.

Советскэ литература болбол манай хүнүүдые зориг бадаруулагша советскэ патриотизмын үзэлөөр, арадуудай сталинска хани барисаанай үзэлөөр хүмүүжүүлхэ, буржуазна хархис культурын урда һүгэдэн шүтэдэг алибүхы үзэгдэлнүүдые өлишэлэн сохихо, империалистическэ дайн сэрэг үүдхэгшэдые элишэлхэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал тогтоохын түлөө тэмсэлэй тугые үндэр дээрэ барижа ябаха уялгатай.

Советскэ уранзохёолшод хадаа өөрынгөө бүхы бэлиг шадабариие арадай хэрэгтэ үгэдэг. Арад зоной түлөө зохёол бэшэхэ, коммунизм эдэбхитэйгээр байгуулагшадые хүмүүжүүлхэдэнь большевистскэ партида, советскэ гүрэндэ өөрынгөө творчествоор туһалхаһаа хүндэтэй зорилго уранзохёолшодо, хүнүүдэй оюун бодолой инженертэ, үгы юм.

(«Правдын» августын 14-нэй түрүү бэшэгһээ).

РЕСПУБЛИКЫН АЖАЛШАД ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ СТАХАНОВСКА ВАХТАДА ЖАГСААД, АМЖАЛТАНУУДАА УЛАМ АРБИДХАНА

Шэнэ барилганууд

Адуу малай үбэлжэлгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр уггалга — гүрэн түрын удхашанартай хэрэг мүн. Тиин, малажалай байра байдалнуудые шэнээр байгуулха ба заһабарилха асуудалые саг болзор соонь һайнаар шиидхэһэнһээ ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ ябадал нилээдгүй дулдыдаха байна. Тиимын тула Бичурын аймагай олонхи колхозууд тус кампаниие үргэн далайсатайгаар ябуулжа, бага бэшэ амжалтануудые туйлаа.

Илангаяа, «Новый мир», Логовскиин, Калининай нэрэмжэтэ, Дээдэ-Маргантын сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд малай байрануудые барилгаар шалгарба. Жэшээнь, «Новый мир» колхозойхид 60 моридой багтаамжатай байра барижа дүүргээд, 100 гахай байлгаха типовой байра бэлэн болгохо дүтэлөө. Тиихэтэй хамта, һаяын сагта байгуулагдаха моридой ба хонинной типовой байрын 500 кубометр модо бэлэдхэнхэй.

Мүн горьтойхон хүдэлмэри Логовскиин нэрэмжэтэ колхоздо хэгдээ. Дмитрий Сизых гэгшын хүтэлбэрилдэг модошо дархашуулай бригада 80 үнеэдэй байха хушалтатай дал ба 500 тахяагай байра бариһан байна. Энээнһээ гадна, 100 бүлэ зүгыдэ шэнэ байра барихаар түсэблэнхэй.

Мүнөө үедэ аймагай колхозууд 84 байшан гэр, хамтын 44 бани, зоотехническэ 15 байрануудые гүхеэржэ гүйсэд дүүргээд, ашаглалгада оруулаа. Тэрэшэлэн жэлэй һүүл хүрэтэр ажахын хэрэглэлэй 200 гаран шэнэ барилгануудые байгуулхаар хараалһан байгаа. Тэдэнэй 58 объектнүүдынь бүтээгдэжэ байна.

Иигэжэ, аймагай колхозуудаар шэнэ барилганууд олоор бодхоогдожо байха юм.

А. Шулунов.

Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд колхозуудта туһална

Мүнөө городой худалдаа наймаанай эмхи зургаануудһаа 41 хүн холын колхозуудта гараад, үбһэ хуряалгадань туһалжа байна. Боргойн совхоздо хүдэлмэрилжэ байгаа комсомолецууд Кондратенко ба Бобровников гэгшэд өөһэдынгөө коллективүүдтэ иигэжэ бэшэнэ: «—Бидэнэр эб найрамдалай хэрэгтэ бэлэг болгон үбһэ хуряалга дээрэ эрхимээр хүдэлмэрилнэбди, даабаринуудаа үдэр бүри дүүргэнэбди.

Д. Колмаков.

„Комсомольско хиналтын“ постнууд

Үдэр ерэхэ бүри колхозно залуушуулай патриотическа эрмэлзэлгэнь эршэдэнэ. Тэдэнэр үбһэ, таряа хуряалгаа амжалтатайгаар түгэсхэхые эрмэлзэнэ.

Хүдөө нютагуудай комсомольско организацинууд малай тэжээлэй бата бэхи база байгуулха ябадалдань колхозой правленидэ, совхозой дирекцидэ большевистскэ туһаламжа үзүүлнэ.

Мүнөө таряа хуряалга эхилээд байна. Үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ эрхим шанарые сахиха ба ургаса хуряалгын үедэ таряа гээлтэтэй тэмсэхэ шухала. Хүдөө нютагуудай комсомолецууд ургасаяа хорсолтогүйгөөр хуряалгада бүхы залуушуулые элсүүлжэ, таряа хуряалгые эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ ёһотой. Энэ зорилго бэелүүлгэдэ «Комсомольско хиналтын» пост ехэхэн үүргэ эзэлхэ зэргэтэй. «Комсомольско хиналтын» пост хадаа колхозууд, совхозууд ба МТС-үүдэй хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые саг доронь элирүүлэн, тэрэниие усадхаха хэмжээ абаха ёһотой.

«Комсомольско хиналтын» пост болбол үйлэдбэриин ондо ондоо участогуудаар хүдэлмэрилжэ байгаа 4—5 комсомолецууд ба залуушуулһаа бүридэнэ. Энэ пост хадаа комсомольско суглаан дээрэ баталагдаха ёһотой. Постын гэшүүдэй нэгэниинь хүтэлбэрилэгшөөр томилогдодог. «Комсомольско хиналтын» пост комсомольско организациин хүтэлбэри доро хүдэлмэрилдэг. Мүнөө үбһэ, таряа хуряалгын энэ халуун үедэ «Комсомольско хиналтын» пост хадаа һайнаар хүдэлмэрилхэ, бригада бүгэдэдэ, звено бүхэндэ, сабшалан дээрэ, ток дээрэ, комбайнда ба орооһо зөөлгын газарта нарин нигта хиналта табиха ёһотой.

«Комсомольско хиналтын» пост хадаа ажалай бүтээсын түлөө, хуряалгын шанарай түлөө, бүхы механизмуудые зүбөөр ашаглахын түлөө эрид тэмсэхэ зэргэтэй. Эдэ зорилгонуудта харша ямарханшье һэдэлгын гараа һаа, «Комсомольско хиналтын» пост тэрэ доронь колхозой правленидэ гү, али МТС-эй дирекцидэ мэдээсэжэ, элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые усадхаха ёһотой.

Ургаса хуряалгын ба гүрэндэ таряа тушаалгын үедэ таряа гээлгэтэй тэмсэхэ гээшэ хиналтын постын гол зорилгонь болоно.

Постын бүхы гэшүүд таряа гээлгэнтэй тэмсэлэй онсо удхашанар тухай ехэхэн ойлгуулгамжын хүдэлмэри нийтэ зоной дунда ябуулха уялгатай. Манай нэгэхэншье килограмм таряа аршалаа һаамнай колхоз, совхоз ба манай гүрэндэ тон ехэ туһатай байһые колхозникүүдтэ эли тодо жэшээ, баримтанууд дээрэ ойлгуулха шухала.

«Комсомольско хиналтын» пост хадаа бүхы комбайнууд ба таряа хуряалгын бусад машинануудай зерноуловительнүүдтэй болголгодо ба комбайнай ябууд дунда орооһо тээхэ аргатай болголгодо, һолоомо бухаллаха оньһотой болголгодо хиналта табиха ёһотой.

«Комсомольско хиналтын» пост хадаа ургасаяа малда гэшхүүлхэһээ, түймэр болон хулгайһаа аршалха харууһалгые хинаха байна. Тогууд дээрэхи пожарна дружиные уһатай бочка, эльһэ, багор, хүрзэ ба хүнэгтэй байлгахые оролдохо байна.

«Комсомольско хиналтын» пост хадаа комбайнуудай хүдэлмэридэ тусхай анхаралаа хандуулха ёһотой. Горючи уһа саг соонь асарха, комбайнай бункерһээ орооһо ябууд дундань машинада тээхэ ябадал эмхидхэхые хинамжалха хэрэгтэй.

Постнууд ганса таряа хуряалгые түргэдхэхэ бэшэ, мүн гүрэндөө таряа тушаалгые хурдадхаха байна.

«Комсомольско хиналтын» постын гэшүүд бүхэли сүүдхэ соо таряа сохилго, һүниндөө таряа сомолго эмхидхэхэ зэргэтэй.

«Комсомольско хиналтын» пост хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые миил элирүүлгээр хизаарлаха бэшэ, харин тэрэнээ правлениин заседанинууд, комсомольско суглаанууд ба колхозникүүдай хамтын болон бригадна суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэжэ, тэдэ дутагдалнуудаа большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгын гуримаар усадхаха ёһотой.

«Комсомольско хиналтын» пост хадаа үбһэ хуряалгые ба таряа хуряалгые бүхы хабаарань ябуулхын түлөө юумэ бүхэндэ ехэхэн хиналтатай, зоригтой байха, гараһан дутагдалнуудые дары колхозой правленидэ гү, али МТС-эй дирекцидэ мэдээсэжэ, тэрэниие усадхахаар бэлэн байха ёһотой.

Л. Герасимова,
ВЛКСМ-эй Обкомой хүдөөгэй залуушуулай таһагай инструктор.

Эб найрамдалай хэрэгтэ һаалишадай оруулалта

Амгалан байдал хамгаалхын түлөө дэлхэй дээрэ агууехэ хүдэлөөн боложо байна. Бүхы оронуудай простой хүнүүд атомна зэбсэг хоримжолхын түлөө Стокгольмско Уряа доро гараа табижа, эб найрамдалай түлөө эсэшэгүйгөөр тэмсэхэ байһанаа мэдүүлнэд.

Стокгольмско Уряа доро гараа табиха зуураа, Зэдын аймагай Дэрэстэйн сомоной «Социализм» колхозой һаалишан, аймагай Соведэй депутат Бунья Цыбеновна Цыденпилова болбол өөрынгөө даажа байһан гүүртын үнеэдһээ һү һаалгые эрид дээшэлүүлхын түлөө тэмсэхэб гэһэн уялга абаһан юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо үгэеэ үнэн хэрэг дээрэ дүүргэхын түлөө нүхэр Цыденпилова эршэмтэйгээр тэмсэжэ эхилээ һэн. Нүхэр Цыденпилова болбол Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой суута һаалишан, БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат Долгоржап Эрдынеевада, үнеэдэй һү үгэлгые дээшэлүүлхэ талаар өөрынгөө хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай бэшэхыень гуйжа, бэшэг эльгээһэн юм. Тиин, нэгэтэ зооветһуралсалай һүүлээр Бунья Цыбеновна иигэжэ хэлээ һэн:

— Би һаяхан өөрынгөө бэшэгтэ харюу абааб. Үнеэдэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ һайн шанартай тэжээл ба зүбөөр эмхидхэгдэһэн адуулга гол удха шанартай гэжэ нүхэр Эрдынеева бэшэнэ. Тиимэһээ бидэнэр зоотеринарна заабариие бүрин бэелүүлээд, малаа һайн шанартай тэжээлээр хангаад байгаа һаа, үнеэдэйнгээ ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ байнабди. Үнеэдһээ элбэг ехэ һү һаажа, Эхэ орондоо улам ехэ продукци тушааха арга боломжо колхоздоо олгохо гээшэ манай нангин зорилго мүн.

Тиин, тус гүүртынхид үнеэдээ научна заабариин ёһоор харууһалһанай ба адуулгыень жэшээтээр эмхидхэһэнэй ашаар бага бэшэ амжалта туйлаба. Гүүртын һаалишад урдынхида орходоо 160 литр һү үлүү ехээр үдэр бүри һаадаг болоһон байна. Гадна, гүүртынгээ малда эрхим тэжээл бэлэдхэхын түлөө һаалишад үбһэ хуряалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Эсэшэ сусашагүй ажалнай эб найрамдалай хэрэгтэ оруулалта гэжэ тэдэнэр һайн мэдэдэг.

Д. Жигмытов.

Уялгаяа үлүүлэн дүүргэбэ

Бурмонторгын Кяхтинска отделениин коллективүүд эб найрамдалай стахановска вахтада жагсажа, эд бараанайнгаа эрьесын түсэбые амжалтатайгаар дүүргэбэ.

№ 67 магазиные даагша Ладынская, тус магазинай галантерейнэ таһагые даагша Голобокова, продавецууд Малыгина ба Зубкова гэгшэд июль һарынгаа түсэбые 135 процент дүүргэбэд.

В. Чиркина.

Харгы заһабарилгын түрүү бригада

Үнгэрэгшэ зунай үедэ Бичурын аймагай «Ленинский путь» колхоздо харгы заһабарилгын тусхай бригада хүдэлмэрилһэн байна. Тус бригада (бригадирынь 74 наһатай Т. Слепнев) энэ жэлэйнгээ харгы заһабарилгын түсэбые 112 процент дүүргэнхэй. Тиихэтэйгээ хамта энэ бригада 1951 ондо хэгдэхэ хүдэлмэри дүүргэлсэһэн байха юм.

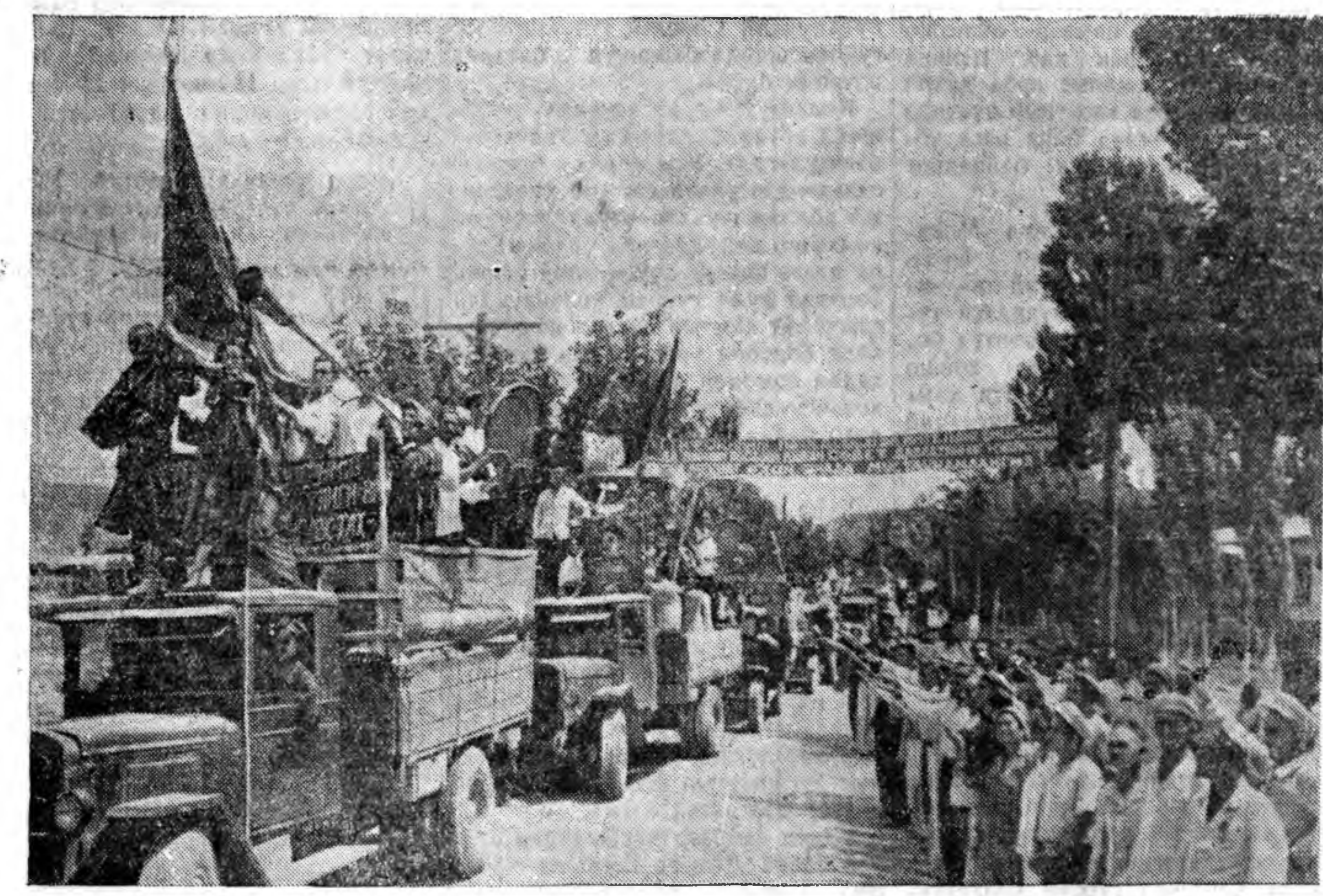

Узбекскэ ССР. Ташкентскэ областиин Паркентскэ районой колхозно таряашад Стокгольмско Уряа доро гараа табиһанай һүүлээр гүрэндэ таряа тушаалгын темпые улам шангадхаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эб найрамдалда зорюулагдаһан улаан ашаан — районой центр—Паркент хүрэжэ ерэбэ.

ТАСС-эй Фотохронико.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ВКП(б)-гэй Городской райкомой пленум

Һаяхан ВКП(б)-гэй Городской райкомой ээлжээтэ 3-дахи пленум болобо. Пленум дээрэ райкомой секретарь нүхэр Моссорова районой промышленна предприятинуудай 1950 оной түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн социалистическа уялгануудаа бэелүүлгын ябаса тухай элидхэл хэбэ.

Районой партийна эхин организацинууд XVI областной ба X районно партийна конференцинүүдэй тогтоолнуудые бэелүүлэн, бүхы хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшадай коллективүүдые элсүүлжэ, тэдэнэй дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, хүдэлмэридөө нилээд ехэ амжалта түйлаһан байна гэжэ элидхэлшэ ба бусад үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Мүнөө валова продукци гаргалгаар 7 һарын түсэб 103,4 процент дүүргэгдээ, мүн ажалайнь бүтээсэ нилээд дээшэлһэн ба тэдэнэй үнэ сэнгынь химдаруулагдаһан байна. Район соохи социалистическэ мүрысөөндэ горпромкомбинадай, городской электростанциин, һоһоной базын, архиин заводой, махоркын фабрикын коллективүүд түрүү һуури эзэлжэ ябанад.

Горпромкомбинадай коллектив Лидия Корабельниковагай ба Ф. Кузнецовой материал алмаха уряае халуунаар угтан абаад, хүдэлмэрилжэ байна. Уряа дэмжэхэ патриотическа хүдэлөөе, эсхэлгын цехын стахановец-мастер нүхэр Ездин үүсхэһэн байна. Энэ үүсхэлыень бүхы хүдэлмэришэд дэмжэн абаа. № 3 сабхинай мастерской 42 пар сабхинай материал алмажа, тэрээгээрээ 8 үдэр ажаллаа, гуталай мастерской 30 пар арбилжа—4 үдэр, мүн комбинат бүхыдөө 2-дохи квартал соотоо 100 пар сабхинай материал гү, али 19 мянган түхэриг алмаһан байна.

Энэ патриотическа эхилэлтые обдолой ба махоркын фабриканууд, мүн бусад предприятинууд дэмжэн абаа.

Городской электростанциин парторганизациин секретарь нүхэр Диканов ниитэ-политическэ хүдэлмэриин ашаар хайшан гэжэ социалистическэ мүрысөө үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлһэн тухайгаа хөөрөө. Мүрысэһэн 276 хүнүүдһээнь мүнөө 15-ниинь жэлэйнгээ түсэбые 1,5—1,5 дахин дүүргэнхэй. Турбинын үнинэй машинист нүхэр Русин ба ахалагша кочегар нүхэр Карпенко гэгшэд 4 жэл хахадай туршада сталинска табанжэлэйнгээ түсэбые 1,5—1,5 дахин дүүргэв.

Госпивзаводой директор нүхэр Пизелкин тус заводой коллективэй жэлэйнгээ түсэбые ноябриин 7 хүрэтэр дүүргэхые мүрысэһэн тухай хэлэбэ. Коллективэйхид Агуухэ Октябрьска революциин 33-дахи ойн үдэртэ жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхэ уялгануудые абажа, социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлэн, ехэхэн амжалтануудые түйлана. Энэ уялгаяа тэдэнэй дүүргэхэнь лабтай. Заводой коммунистнууд ажалай үндэр бүтээсын жэшээ харуулна. Коммунистка нүхэр Поздеевагай толгойлдог цех эб найрамдалай стахановска вахтада жагсан, жэлэйнгээ түсэбые сентябриин 15 хүрэтэр дүүргэхэ уялга абаа. Тус цехынхид халаанайнгаа түсэбые хододоо 200 — 300 процент дүүргэжэ, абаһан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр гүйсэлдүүлжэ байна.

Гэбэшье, эдэ амжалтануудай хажуугаар районой промышленна предприятинуудай хүдэлмэридэ багабэшэ дутагдалнууд бии гэжэ элидхэлшэ ба бусад үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Волхавитинова (кондитерска фабрикын парторганизациин секретарь), Воробьев (хлебокомбинадай директор), Воронина (хлебозаводой парторганизациин секретарь), Дащанников (районой прокурор), Чуян («Красный восток» промартелиин парторганизациин секретарь) ба Ушакова («Победа» артель) гэгшэд өөһэдынгөө предприятинуудай хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые элирүүлээ. Тэдэнэр хадаа БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи промкооперациин Управлениин, «Росглавхлеб» трестын ба БМАССР-эй эдеэ хоолой промышленностиин Министерствын эгнөө хүтэлбэри һула байна гэбэд. Мүн тэдэнэр ВКП(б)-гэй райкомой бюро партийна эхин организацинуудай хүдэлмэридэ бодото туһаламжа хүргэхэ, ниитэ-политическэ болон партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриие хүсэд шангадхаха ёһотой гэһэн эрилтэ табиба.

ВКП(б)-гэй райкомой 3-дахи пленумэй хүдэлмэридэ ВКП(б)-гэй Обкомой промышленностиин таһагые даагша нүхэр Супков ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой секретарь нүхэр Логушкин гэгшэд хабаадалсаа.

Нүхэр Логушкин болбол зарим промышленна предприятинуудай коллективүүдэй абаһан уялгануудаа муутаар дүүргэжэ байһан тухай ба ВКП(б)-гэй райкомой тэдэниие хүтэлбэрилгэдэхи дутагдалнууд тухай хэлэһэн байна. Саашань нүхэр Логушкин промышленна предприятинуудай продукци гаргалгын шанарые һайжаруулха тушаа тэдэнэрэй урда практическа зорилгонуудые табиһан байна. 1950 оной түсэбые үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ эхин парторганизацинуудай үүргые дээшэлүүлхэ, гаргаһан продукциингаа шанарыень дээшэлүүлхэ ба предприятинууд дээрэ культурна болбосон байдалые сахиха.

Дээрэ хэлэгдэһэн асуудалнуудаар дэлгэрэнгы тогтоол абтаба.

А. Кирдяшкин.

ҮБҺЭ ХУРЯАЛГЫН ТЕМПЫЕ ШАНГАДХАХАТАЯА ХАМТА СИЛОС ДАРАЛГЫЕ ХАА ХААНАГҮЙ ТҮРГЭДХЭХЭ

Га бүриһөө—30 центнер

Сабшалангай ургаса дээшэлүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэһэн Тарбагатайн аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой (түрүүлэгшэнь нүхэр Кушнарев) гэшүүдэй эрхим ажалай үрэ дүн мүнөө харагдажа байна. Эдэнэр Оронго һолые хаажа, 300 гектар сабшалан уһалаа һэн. Тэрэнэй ашаар тус колхоз энэ жэлдэ урдынхида орходоо 4-дахин ехэ ургаса хураажа байна.

Колхозой гар хажууршад ба машинистнууд үндэр бүтээсын ба эрхим шанарай түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, зарим участогуудайнгаа гектар бүриһөө 30 центнер хүрэтэр үбһэ сабшана. Тэдэнэй дундаһаа машинистнууд Максим Черных, Федор Михайлов, Лифантий Яковлев ба бусад түрүү ажалаараа тусагаар шалгарнад.

К. Антонов.

Үбһэ хуряалгые амжалта түгэсөөр дүүргэнэ

«Колхозно ниитын малажалые тэжээлээр хангаха хэмжээнүүд тухай» ВКП(б)-гэй Обкомой II пленумэй тогтоолые хэрэг ажал дээрэ бэелүүлэн, Бичурын аймагай түрүү колхозууд үбһэ хуряалгынгаа хүдэлмэринүүдые амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Жэшээнь, Круминай нэрэмжэтэ колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Туймонов, парторганизациинь секретарь нүхэр Федотов) августын 5 болотор үбһэ сабшалгынгаа түсэбые 102,9 процент, сомолгые — 90, силос даралгые — 80 процент дүүргэһэн ба 200 центнер набша мүшэр бэлэдхэһэн байха юм. Тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ колхознигуудые олоорнь элсүүлжэ, хуряалгые түргэн темпээр ябуулжа шадаһан байна.

Тэрэшэлэн Логовскиин нэрэмжэтэ колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр С. Бутаков, парторганизациинь секретарь Н. Бутаков) августын 5-да үбһэ сабшалгынгаа түсэбые 100 процент дүүргэбэ. Гадна, 600 центнер набша мүшэр бэлэдхэһэн байна. Мүнөө энэ колхозойхид үбһэ тэжээл түсэбһөө гадуур бэлэдхэжэ эхилэнхэй. Тэрэшэлэн «Красная звезда», «Красный боевик» колхозууд үбһэ сабшалгынгаа түсэбые дүүргэв.

Тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэриие амжалтатайгаар дүүргэхэ зуураа, эндэхи зарим колхозууд таряа хуряалгые үргэн далайсатайгаар ябуулжа байна. Жэшээнь, «Красная звезда» колхоз августын 5 болотор комбайнаар 40 гектар таряа хуряагаа. Мүн «Красный Боевик», Логовскиин нэрэмжэтэ колхозууд таряа хуряалгые муу бэшээр ябуулна.

Үбһэ хуряалгын бригадануудта агитационно-ниитын хүдэлмэриин һайнаар табигдаһан ябадал хадаа дурсагдагша колхозуудай тэжээл бэлэдхэлгынгээ хүдэлмэриие амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ нилээд нүлөөлөө. Тэжээл бэлэдхэлгын талаар аймагай колхозуудай социалистическэ мүрысөөндэ Круминай нэрэмжэтэ колхоз илаһанда тоологдобо.

Г. Мунгалов.

Хуряалгынгаа темпые хурдадхана

Мухаршэбэрэй аймагай Сагаан-Шулуутайн сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой таряанажалай хоёр бригаданууд үбһэ хуряалгын хүдэлмэриие ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэ. Энэ зорилгоор ажалайнгаа темпые улам шангадхаһан ба социалистическэ мүрысөөнэй долгиие улам ехээр дэлгэрүүлһэн байна. Тэрэнэй ашаар үдэр бүри 25 гектар сабшадаг, хуряадаг байгаа һаа, мүнөө үдэрэй 55 гектар хүрэтэр сабшадаг ба хуряадаг болоо.

Энэ үдэрнүүдтэ машинистнууд Д. Арьянова, Н. Гомбоева, Д. Цырендоржиева, Д. Дамдинов, Б. Балсанова, С. Дашинимаева гэгшэд улам эрщэтэйгээр ажаллажа байна. Тэдэнэр 3,5 гектар нормотой аад, үдэр бүри 5—5,5 гектар хүрэтэр сабшадаг болонхой. Тэрэшэлэн залуу хажууршад С. Лопилова, Д. Абидуева, Б. Батуева гэгшэд 0,6 гектарай орондо үдэр бүри 0,8 гектар сабшанад. Мүн үбһэ хуряалга дээрэ үдэрөөр хүдэлмэрилдэг—хүүгэдтэй эхэнэрнүүд ба һаалишад Ч. Дашибылова, С. Доржиева, Г. Бочиктуева, С. Батуева гэгшэд нормонуудаа үлүүлэн дүүргэжэ, ажалай эрхим жэшээ харуулнад.

Д. Лопилов.

АСУУДАЛНУУДТА ХАРЮУ

Тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан колхозниг ажалай нэмэлтэ түлөөһэ үгэхэ ба хүдөө ажахын хүдэлмэрин элсүүлэгдэһэн ажалшадта түлөөһэ үгэхэ гурим тушаа олон колх зуудай хүтэлбэрилэгшэдһөө асуудалнуудай ерэһэнтэй дашарамд лан, БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерство иимэ харюунууд үгэнэ:

1. Асуудал. Тэжээлэй корнеклубнеплодуудай, бахчева болон силоснэ культурануудай ургаса хуряалгын түсэбые үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө, сабшалангай ба таримал ногоонуудай ургаса хуряалгын түсэбые үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө колхознигууд ажалай нэмэлтэ түлөөһэ абаха эрхэтэй гү?

Харюу. Тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ хүдэлмэрилһэн колхознигуудта ажалта үдэрһөө гадна, ажалай нэмэлтэ түлөөһэ үгэхэ тухай СССР-эй Министрнүүдэй Совет өөрынгөө 1949 оной декабриин 19-нэй тогтоол соо БМАССР-эй колхозуудта иигэжэ дурадхана:

а) Тэжээлэй корнеклубнеплодуудай, бахчева болон силоснэ культурануудай ургаса хуряаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө бригада гү, али звенодо түсэбһөө гадуур хуряаһан дурсагдагша культурануудай нэгэ тонно ургаса бүхэнэйнь түлөө 50 литр һү үгэхэ;

б) Сабшалангай мүн тэрэшэлэн таримал ногоонуудай ургаса хуряаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө бригада гү, али звенодо түсэбһөө гадуур хуряаһан нэгэ тонно ургаса бүхэнэйнь түлөө 75 литр һү үгэхэ;

в) Ажалай нэмэлтэ түлөөһэн хадаа бригадын гү, али звеногой гэшүүдэй хоорондо, колхозник бүхэнэй тэжээл ургуулха ба бэлэдхэхэ хүдэлмэринүүд дээрэ олоһон ажалта үдэрэйнь хэмжээгээр, хубаагдаха байна. Колхознигой зүбшөөлөөр ажалай нэмэлтэ түлбэридэ үгтэхэ һүн хүдөө ажахын бусад продуктнуудаар һэлгэгдэ (эквивалентын ёһоор) болохо юм.

Үбһэ хуряалга ба тэжээл си совалга дээрэ тогтоогдоһон мо моһоо үлүү ехэ ажал колхозни дүүргээд байгаа хадань, нормо үлүү хэһэн ажалайнь түлөө х дахин ехэ хэмжээнэй ажалта ү түлэхэ.

2. Асуудал. Тэжээл бэлэдх гын ба хүдөө ажахын культу нуудые хуряалгын хүдэлмэрин тэ городской болон городской п селогуудай ажалшадые элсүү болохо гү, иимэ хүдэлмэринүү элсүүлэгдэһэн ажалшадта ажал түлөөһэ үгэхэ гурим ямар бэ?

Харюу. Тэжээл бэлэдхэлгын хүдөө ажахын культурануу хуряалгын хүдэлмэринүүдтэ э сүүлэгдэһэн городской болон г родской поселогуудай ажалшад ажалай түлөөһэ үгэхэ гурим дондонойнгоо хэбээр үлөөгд ажалшадтай дүүрэнээр тоосох урда тээ колхозой правлени бо бол тэдэнэй олоһон ажалта ү бүхэндэ нэгэ килограмм тар авансаар үгэхэ байна. Мү колхозтой договорой ёһо нэгэ килограмм таряан килограмм хартаабхаар гү, а хүдөө ажахын бусад продуктну даар һэлгэгдэжэ (эквивалент ёһоор) болохо юм.

1950 ондо хүдөө ажахын хүд мэринүүдтэ элсүүлэгдэһэн мэр жэлтэй хүдэлмэришэд хадаа һүү шын 3 һарынгаа салин хүлһэн 50 процентые хүдэлмэрилжэ ба һан газарһаа абаха эрхэтэй.

Силостэ һайнаар бэлэдхэгдэһэн нүхэнүүд ба траншейнүүд хэрэгтэй

Колхозно ниитын ашаг шэмэтэ малажалда богонихон болзор соо тэжээлэй бата бэхи база байгуулха тухай парти ба правительствын тогтоолые хэрэг дээрэ бэелүүлхын түлөө республикын түрүү колхозууд эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна. Олохон колхозууд силоснэ түхеэрэлтэнүүдые байгуулан, адуу малдаа эрхим шанартай силос дарахын түлөө тэмсэнэ.

Жэшээнь, Байкало-Кударын аймагай колхозууд силоснэ барилганuудые хэхэ түсэбөө 165,8 процент дүүргээ. 1558 тонно силосэй багтаамжатай нүхэнүүд ба траншейнүүд баригдаһан. 100 тонно силос хэхэ хахад башня байгуулагдаһан байна. Тэндэ силоснэ барилганууд типовой проектын ёһоор хэгдэдэг байха юм. Хүдөөгэй ба колхозно барилгын аймагай таһагай хүдэлмэрилэгшэд силоснэ барилгануудые хэхэ хэрэгтэнь колхозуудта техническэ бодото туһаламжа үзүүлдэг, барилгын шанарые шангаар хинан шалгадаг байна.

Малай шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ анхаралаа хандуулһан, Закаменай аймагай колхозууд 2317 тонно силосэй багтаамжатай 67 типовой нүхэнүүд ба траншейнүүдые байгуулжа, силоснэ барилгануудай түсэбые 115,8 процент дүүргэһэн байна. Тэрэшэлэн Бичурын, Заиграйн, Курумканай, Түнхэнэй, Тарбагатайн аймагууд силоснэ барилгануудые хэхэ түсэбөө дүүргэһэн ба үлүүлэн дүүргэһэн байха юм.

Гэхэтэй хамта, силос даралгын хаһа болзорой үнгэржэ байбашье, зарим аймагууд силоснэ нүхэнүүдэй ба траншейнүүдэй барилгые болошогүйгөөр таһалдуулжа байна. Жэшээнь, Хориин аймаг силоснэ барилгануудайнгаа түсэбые миил 12 процент, Кяхтын аймаг—31, Сэлэнгын аймаг—30, Хэжэнгын аймаг—29, Иволгын аймаг—34 процент дүүргэнхэй. Дурсагдагша аймагуудта силоснэ барилганууд техническэ заабариин ёһоор хэгдэнэгүй. Хэжэнгын аймагта баригдаһан силоснэ 17 нүхэнүүд ба траншейнүүдэй аяар долоониинь силос дарахаар бэшэ, муугаар хэгдэһэн байба. Жэшээнь, «Ленинэй зам» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Ширабон болбол силос даралгын талаар нёдондонойнгоо алдуунуудые дахяад дабтажа байна. Түс колхоз нёдондо дарагдаһан 100 тонно силосэйнгээ миил 25 тонныень хэрэглээд, бэшыень үжөөжэрхиһэн байха юм. Иимэ үнэтэ шэмэтэ тэжээлэй гутаагдаһан шалтагаан хадаа силоснэ нүхэнүүдэй ханалагдангүй ба шабардагдангүй хэгдэжэ, тэдэнэй агаар ба уһа табидаг байһанһаа тохёолдоо. Иимээр баригдаһан нүхэнүүд ба траншейнүүд соо ямаршье тэжээлэй үжэхэ, гутаха байһаниинь хэндэшье мэдээжэ. Теэд, нүхэр Ширабон энээниие мэдэхэгүй байшоо. Энлэхи газар доорохи һабын уһанай 3—4 метр гүнзэгыдэ байбашье, тус колх зойхид силоснэ нүхэнүүдые ми 1,2 метр гүнзэгытэйгөөр, 1,5 ме үргэнтэйгөөр малтадаг байна. Т рэ мүртөө нүхэнүүдээ ханалд гүй.

Иимэ ушар юу харуулнаб хэдэ, колхозно ниитынгээ ма ажалда һайн шанартай тэжээл б лэдхэхэ тушаа колхозой хүтэлб рилэгшэдэй өөһэдынгөө харюуса гые маргаһыень гэршэлнэ. Тиих дэ, хүдөөгэй ба колхозно бари гын аймагай таһаг тус колхоз хаһа саг соонь техническэ туһ ламжа үзүүлээгүй, энэ хүдэлм ри хүтэлбэрилэлгые өөрөө б тэхэдэ орхижорхиһон ба хина та шалгалта хээгүй байшоо. Зоо ветмэргэжэлтэдшье энэ хүдэлм риин хажуу тээ байха юм.

Иволгын аймагай «Авангард колхоздо мүн иимэ ушар үзэгд нэ. Тус колхозой түрүүлэгш нүхэр Гольский хадаа 30 то но силос ханалагдаагүй нүхэнүү соо дараа. Тэжээл силосовал дээрэ гололһо гаргаһанайнгаа т лөө нүхэр Гольский харюусалгад хабаадуулагдаһан байна гэбэшье колхозойнь адуу мал ехэ хохидол до ороһон бшуу. Тэрэшэл Яруунын аймагай «Путь Сталина», Ленинэй ба 17 партконференции нэрэмжэтэ колхозуудта силосн барилгануудые байгуулга дээр мүн лэ голодһон гаргагдаһа байгаа.

Силоснэ нүхэнүүд ба транше нүүдые газар доорохи һабын уһа най абахагүйгөөр хэхэ гээшэ то шухала техническэ услови болоно. Гэхэтэй хамта, Сэлэнгын аймагай «Социализм» колхоз силоснэ дүр бэн нүхэнүүдые һабын уһанай дутэ байһан газарта малтажа уһанда абхуулһан байна. Эн ушарта силоснэ нүхэнүүдые һабы уһанһаа 50 сантиметр дээрэ хэжэ газарһаа дээшэ модон барилг (хахад башня) байгуулха шуха байгаа.

Силоснэ нүхэнүүд ба транше нүүд заабол ханалагдажа, зуза наар шабардагдаһан ба оёорто мүн лэ шала (20—25 сантиметр зузаантайгаар) хэхэ, тэрэ дээрэ хабтагай дэбдигдэх ёһотой. Силоснэ нүхэнүүд ба траншейнүүд агаар, уһа табиха гүйгөөр хушагдаха, мүн дээрэ һарабшатай байха зэргэтэй.

Һайнаар түхеэрэгдэһэн силосн барилганууд соо һайн шанарта силос дараха гээшэ колхозно ниитын малажалда нэмэлтэ тэжээл хангаха, малажалые хүгжөөлгын 3 жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ ябадалда ни лээд нүлөөлхэнь дамжаггүй.

Б. Петухов, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэр гэдэхи хүдөөгэй ба колхозно барилгын хэрэгые эрхилхэ Уп равлениин ахалагша инженер

Хүгжэлтын шэнэ шата

Зунай эхин һара...

Гэрэй һүүдэртэ хэдэн колхознигууд—үбгэд хүгшэд суглараад, залуухан агитаторай хөөрөөе анхаралтайгаар шагнажа һууба. Үбһэ хуряалгада гараха сагай дүтэлжэ байһан үе туладань, үбһэ хуряалгада хаана, ямараар бэлэдхэжэ байһан тухай, адуу малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхын түлөө шэн зоригтойгоор тэмсэхые хүсэһэн түрүү хүнүүдэй уялганууд тухай һонирхолтой статьянуудые агитатор газетэһээ уншана.

Хөөрэлдөөн дүүрэхэ дүтэлһэн байгаа гэбэшье, агитаторай уншажа үгэһэн нэгэ статья эндэ байгшадай анхаралые илангаяа ехээр хандуулба. Энэ статья доторнь Московско областиин жэжэ колхозуудые бэхижүүлгэ тухай хэлэгдэһэн байгаа. Жэжэ колхозуудай ниилэжэ, томонууд болоһон тухай, энэ колхозой бүри ехээр хүгжэлтын шэнэ шатада ороһон тухай эндэ һуугшад мэдээ һэн.

Эхилэгдэһэн хөөрэлдөөн газетнэ статья тушаа байбашье, тэрээнһээ уламжалан өөһэдынгөө колхозой байдал тухай хөөрэлдэһэниинь мэдээжэ.

—Манай, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз аймаг соо багахан колхозуудай нэгэн гээшэ. Хүршэ һууһан кимэйхидһээ олон жэлээр гээгдээбди. Юундэб гэхэдэ, манай колхоздо бии байгаа арга боломжонууд хүсэд хэрэглэгдэнэгүй гээшэ хаһ == гээд Сэдном үбгэн өөрынгөө һаналые хэлэнэ.

—Нүхэд, юрэдөө хоёол мэгдүү һандагайдажа байхынгаа орондо, «КИМ» колхозтой ниилээл. Һаяхан городһоо бусахадаа, Заганай дабаае оройтожо дабаабди. Теэд, хадын боориһо ябахадамнай «КИМ» колхозой центр ямар-нэгэн город шэнгеэр яларан харагдажа байбал. Оройхон болоошье һаань, энэ колхозойхид электрын гэрэл доро электрохюрөөгөөр модо хюрөөдэнэ, тээрмэ хүдэлгэнэ. Энээнэй урда тээ электростанци тухай хэды ехээр һонирходогшье һаа, тэрэнэй ашые иимээр ойлгожо абаагүй гээшэ һэн хаб. Һүниие үдэр болгохо, ажалые арба дахин хурдадхаха арга электрын хүсэндэ байна гээшэ,—гээд баһа нэгэ үбгэн өөрынгөө һанаһан байһаниие хуу хэлэбэ.

Энэ үдэр гансахан Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо бэшэ, мүн «КИМ», Крупскаягай нэрэмжэтэ колхозуудта хамтаралга тухай асуудалаар хөөрэлдөөнүүд болоһон байгаа. Тэрээнһээ хойшо Заганай гурбан колхозуудта хамтаралгын асуудал колхознигуудай тон һонирхолтой хөөрэлдөөниинь болоһон юм.

Колхозник бүхэн артелиингээ ажахые улам саашадань хүгжөөхын тулада колхозуудаа хамтаруулха гэжэ шиидээ.

Хамтаралгын асуудалаар колхознигуудай хөөрэлдөөн хадаа агитаторнуудай һайнаар хүдэлмэрилһые харуулаа. Агитаторнууд колхозник бүхэндэ ойлгосотойгоор хөөрэжэ, тэдэнэй эдэбхи үүсхэлые бадаруулһан байна. Тиин, энэ хөөрэлдөөе бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ хүдэлмэри ябуулха шухала байба. Сомоной гурбан колхозуудай правленинүүд, парторганизацинууд ба сомсовет нютагайнгаа колхозуудые хамтаруулжа бэхижүүлхэ асуудалаар суглаануудые хэхэ тухай шиидхэбэри гаргааһэн.

Гоё һайханаар шэмэглэгдэһэн клубууд соонь гурбан колхозой колхознигуудай хамтын суглаанууд нэгэ үдэшэ хэгдээ. Тэдэ суглаанууд дээрэ тон адли—хамтархые хүсэһэн ба хамтаралга зүбшөөхыень аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомһоо гуйһан шиидхэбэринүүд баталан абтаһан байна.

Колхозуудаа нэгэдүүлхэ зүбшөөл абтаа, колхознигуудай хүсэл бэелүүлэгдээ. Колхозник бүхэнэй сэдьхэлдээ удаан саг соо хадагалжа ябаһан шухала асуудалнуудые колхозно демократиин үндэһэ һуури дээрэ шиидхэхэ хэрэгтэй болоо. Тэрэнэй тула гурбан колхозуудай гэшүүдэй хамтын суглаа хэхэ шухала болоһон байгаа. Энэ суглаан хадаа сомоной ажалшадай —колхознигуудай түүхэтэ һайндэр болохо байна бшуу.

* * *

Хуһа, нарһаар баян Заганай шэлын үбэрэй Шэбэртэ горхоной эрьедэхи талмай дээрэ гурбан колхозуудһаа хүнүүд олоороо суглараба. Талмайн тэг дунда һандалинууд, суглаанай президиумэй стол табяатай. Парти ба Правительствын вождьнорой портредууд толорон харагдана. «Жэжэ колхозуудые нэгэдүүлгэ хадаа хүдөө ажахые хүгжөөлгын шэнэ шата» гэһэн лозунг дэлгээтэй байна.

Улаан сэмбээр хушагдаһан столой саана Дылгэр Гомбоев ерэнэ. Энэ үбгэн анха түрүүн Заган нютагта колхозуудые эмхидхэгшэдэй нэгэн байһан юм. Мүнөө сомсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ туладаа энэ суглаае нээбэ.

Колхозой правлениин түрүүлэгшые ба гэшүүдые, шалгалтын, инвентаризационно комиссинуудые һунгаха тухай асуудалнуудые хэлсэхэ дурадхал абтаба. Хэлсэхэ асуудалда орохоһоо урид колхоздоо нэрэ үгэхэ ёһотойбди гэһэн дурадхал оробо. «Коммунизм» гэһэн нэрэ үгэхэ гэһэн дурадхалые бүгэдөөрэн һайшааба.

Нэгэдэхи асуудалаар Доржи Цыренжапов үгэ хэлээ.

— Олон юумэ хэлэхэгүйб. Колхозно ажахые хүгжөөлгэдэ ехэхэн дүршэлтэй хүмнай Юндэн Цыбикович байна гэжэ һананаб. Тиимэдэ, Юндэн Цыбикович Цыбиковые правлениингээ түрүүлэгшээр һунгаябди, — гэбэ.

Ондоо дурадхал ороогүй. Ушарынь, энэ нүхэрэй хүтэлбэрилхы шадабаряар, «КІМ» колхозой нютагтаа түрүүлэн ябадаг, ажахын талаараа гансашье аймаг соогоо бэшэ, республика дотороо суурхажа байхыень мэдэнэбди. Мүн правлениин гэшүүд, шалгалтын ба инвентаризационно комиссиин гэшүүд һунгагдаа.

Гурбан колхозой хамтаралгада зорюулагдаһан ниитын зугаа наадanай боложо байха үедэ шэнэ һунгагдаһан правлени түрүүшынгээ зүблөө хэбэ. Үбһэ хуряалгые хурдадхаха ба таряа хуряалга, тушаалгые эмхитэйгээр ябуулха тухай асуудалнууд тэндэнь хэлсэгдэжэ, тусхай хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаһан байна. Мүнөө тэрэнээ бэелүүлжэ эхилээ.

Иигэжэ, Бичурын аймагай Заган нютагта гурбан колхозууд хамтаран, шэнээр байгуулагдаһан «Коммунизм» колхоз саашанхи хүгжэлтынгөө шэнэ шатада оробо.

А. Шулунов.

Багшанарай августовско зүблөөнүүдтэ зорюулагдана

ҺУРАХА, ҺУРАХА БА ҺУРАХА

В. И. ЛЕНИН.

Багшанарай августовско зүблөөнүүд

Бүгэдэниитэ үхибүүдэй долоон жэлэй һуралсал бэелүүлгын хоёрдохи жэл— 1950—51 оной һуралсалай шэнэ жэл ойртобо. Энэ хадаа коммунизмын замаар урагшаа дабшан ябагша советскэ арадай культурада шэнэ дэбжэлтэ асарха жэл мүн.

Иосиф Виссарионович Сталинай һүсэлөөр, «Бүгэдэниитын уялгата эхин һуралсал тухай» СССР-эй ЦИК ба СНК-гэй тогтоолой гараһанһаа хойшо 20 жэл болоһоной ой энэ оной августын 20-до хүсэхэ байна. Энэ 20 жэлэй ойе манай советскэ багшанар бага наһатаниие коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлгын ба һургалгын шэнэ амжалтануудаар угтаба.

Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ хэдэн олон һургуулинууд ба багшанар бүхы һурагшадай эрхим һайн успеваемость хангаа, шадабаритай ба дадалтай болгоо. Түрүү багшанар науканuудай үндэһэ һуурие һурагшадта һайнаар ойлгуулха ба моральна эрхим шэнжэ шанар олгон хүмүүжүүлхэ үльгэр жэшээнүүдые харуулһан байна. Тиин, тэдэнэр хадаа һурагшадай хоёр жэлдэ нэгэ класстаа һууха ябадалые усадхаха проблемын амжалтатайгаар шиидхэгдэжэ болохо байһые дахин тодоруулаа. 1950—51 оной һуралсалай жэлдэ энэ проблемые саашадаа шиидхэхын түлөө бүхы багшанарай ба арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй оролдолго зорюулагдаха ёһотой.

Аймагуудай ба районуудай багшанарай зүблөөнүүд дээрэ һургуулинуудай үнгэрэгшэ һуралсалай жэлэй дүнгүүд ба һуралсалай шэнэ жэлдэ үхибүүдые һурган хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри улам һайжаруулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэхэ ушартай.

Гэгээрэлэй Министрын приказай ёһоор, багшанарай зүблөөнүүд августын 25-һаа 30 хүрэтэр үнгэргэгдэхөөр хараалагдаа. Зүблөөнүүд дээрэ хоёр элидхэл: түрүүшынхинь — һургуулинуудай 1949—50 оной һуралсалай жэлдэ хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүд ба 1950—51 оной һуралсалай жэлдэ бэелүүлэгдэхэ зорилгонууд тухай, хоёрдохинь — аймагууд ба районуудай гэгээрэлэй таһагуудай шухалада тоолоһон асуудал табигдаха байна.

Багша бүхэн һуралсалай шэнэ жэлдэ өөрынгөө заадаг предмедээр һурган-хүмүүжүүлгын шанар улам һайжаруулха тухай асуудалые августовско зүблөөнүүд гол болгон зүбшэлхэ зэргэтэй. Тиихэдээ өөрынгөө зорилгонуудые хүсэд һайнаар ойлгуулхын тула багшанарай творческо бодол, тэдэнэй творческо дүй дүршэлые бодото дээрэнь элирүүлхэ трибуна болгогдохо ёһотой. Гэгээрэлэй таһагай хүтэлбэрилэгшэ хадаа тон һайнаар бэлэдхэһэн, педагогическа удхашанараар баян элидхэл хэхэ уялгатай. Багшанар хадаа тэдэнэй хүдэлмэридэ хүсэд һайн политическэ ба педагогическа шэнжэлэл хэхээр бэлэдхэгдэһэн элидхэл хүлеэнэ.

Бүхы һургуулинуудай хүдэлмэриие һайжаруулха, бүхы багшанарай һургалгын шанар ба хүмүүжүүлгын идейностиие болон нүлөөлэлгые дээшэлүүлхэ арга методуудые зүблөөнүүд дээрэ тодорхойлхо шухала. Һургуулинуудай ба багшанарай ажал-ябуулгаһаа гадна, мүн арадай гэгээрэлэй таһагай аппарадай хүдэлмэри тус зүблөөнүүд дээрэ харуулагдаха.

Илангаяа бурят-монгол һургуулинуудай хүдэлмэриие хаража үзэлгэдэ зүблөөнүүдэй онсо анхарал хандуулагдаха зэргэтэй. Мүн бэлэдхэлэй классуудай дүй дүршэлые согсолжо харуулха шухала. Бурят-монгол һургуулинуудтахи заалгые (долоодохи класс хүрэтэр) һурагшадай түрэлхи хэлэн дээрэ ябуулха гэһэн зорилго бэелүүлхэ практическа хэмжээ-ябуулгануудые тодорхойлхо, бурят-монгол һургуулинуудта ород хэлэндэ һургалга ба һурагшадай ород хэлэ шудалалгые шэнжэлхэ хэрэгтэй. Хэрбээ зарим һурагшадта предмедые һайнаар ойлгуулагдаһан аад, зарим һурагшадта тиимэ хүсэдөөр ойлгуулагдаагүй байгаа һаань, багшын хүдэлмэриие һайнда сэгнэжэ болохогүй.

Бүхы хэрэг гансал багшанарһаа болохо гэжэ һанабал буруу. Һургуулинуудай хүдэлмэриие ниитэ дээрэнь зүбөөр эмхидхэхэ, һургуулинуудта, багшанарта тодорхой, большевистскэ хүтэлбэри хангаха гээшэ ехэ удхашанартай.

Зарим аймагуудта пленарна заседаниин хоёрдохи элидхэлынь урогой аша үрые дээшэлүүлхэ ба һурагшадай гэртээ дүүргэхэ һуралсалай хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэхэ тухай асуудалда зорюулагдана. Нилээд олон аймагуудта багшанарай идейно-политическэ ба ажалай мэргэжэл дээшэлүүлхэ, олониитын дунда дүүргэхэ ажал-ябуулга тухай ВКП(б)-тэй айкомой секретариин элидхэл хоёрдохи асуудал болгон табигдана.

Аймагуудай партийна организациһаа туһаламжа абажа, арадай гэгээрэлэй таһагууд болбол һуралсалай шэнэ жэлые түтэс бэлэдхэлтэйгээр угтаха, багшанарые бүри үндэр идейнэ хүдэлмэридэ бэлэдхэхэ, августовско зүблөөнүүдые үрэ ехэтэйгээр үнгэргэжэ, принципиальна большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлгэ дэлгэрүүлхэ шухала.

З. Винокур,
БМАССР-эй гэгээрэлэй Министерствын һургуулинуудай таһагай начальник.

Шухала зорилго

Һуралсалай үнгэрэгшэ жэлдэ манай республикын городуудай ба аймагуудай 2000 үлүүтэй залуушуул ажалһаа һамшангүйгөөр һураһан байгаа. Хүдэлмэришэн залуушуулай 6 һургуулинуудта болбосоролой аттестат абаха экзаменууд баригдаа. Тиихэдэ 200 тухай хүн 7 класс дүүргээ.

Гэбэшье, тус һургуулинуудай зарим һурагшад өөһэдынгөө дура зоргоор ябашадаг, успеваемостинь үшөөл доодо хэмжээндэ байна. Һуралсалаа орхихо ябадалтай эрид тэмсэхэ зорилго 1950—51 онуудай һуралсалай жэлдэ бидэнэй урда табигдана. Иимэ хүдэлмэри шэнэ наборой хэгдэжэ эхилхэтэй хамта ябуулагдадаг. Хэрбээ предприяти, колхоз, эмхи зургаануудта ойлгууламжын хүдэлмэриин һайнаар ябуулагдаа һаань, залуушуулай олоороо һургуулида ерэхэнь мэдээжэ.

Залуушуулай һургуулинуудай дирекцинууд һурагшадайнгаа үйлэдбэри дээрэхи условинуудые һайтар мэдэхэ уялгатай. Предприяти, эмхи зургаан болон колхозуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд залуушуулай һургуулинуудай һурагшадые элдэб ажалда оруулжархидаг. Тиихэдээ һуралсалдань һаад түбэг ушаруулхаһаа гадна, Правительствын заабариие эбдэнэ. Энэ мэтын ябадалтай тэмсэхэ тон шухала.

Зарим хүнүүд удаан саг соо һуралсаагүй байгаад, залуушуулай һургуулинуудта ородог. Тэдэнэрэй элдэб бэрхэшээлнүүдтэй ушархань элитэ. Гэбэшье, һуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин зүбөөр табигдаһан байгаа һаань ямаршье бэрхэшээл дабагдаха. Һуралсалай бүхы процессые зүбөөр эмхидхэбэл, бэеэ даажа хүдэлмэрилхэ, номуудые хэрэглэхэ, конспект хэхэ ба бусад дадалнууд һурагшадта түргөөр олгогдоно.

Бэлэдхэлэйнгээ ба һуралсаха условиингоо талаар хоорондоо илгаатай хүнүүд залуушуулай һургуулинуудта абтадаг. Тиимэһээ, һурагшадта түс тустань зохихоор хандажа, хүн бүхэнэй условиие мэдэхэ гээшэ шухала асуудал мүн. Зүгөөр, зарим һургуулинуудта энэ хэрэг шиидхэгдээгүй байһаар.

Хүдэлмэришэн, илангаяа хүдөөгэй залуушуулай һургуулинуудай өөрсэ условинь багшанарай урда ехэхэн эрилтэ табина. Багашуулай һургуулинууд шэнгеэр һуралсалайнь процессые эмхидхэхэ аргагүй. Залуушуулай һургуулинуудай һуралсалай богонидхогдоһон болзор хадаа багша бүхэнэй һайн түсэбтэй, ажалай шанга заршамтай байхые эринэ.

Классна хүтэлбэрилэгшэд нилээд ехэ үүргэ дүүргэхэ ушартай. Тэдэнэр шадабари, дүршэл ехэтэй багшанарһаа томилогдоно. Тэдэнэр классһаа ба һургуулиһаа гадуур ябуулагдаха хүмүүжүүлгын ба политическэ хүдэлмэри толгойлно.

А. Шенкман,
БМАССР-эй гэгээрэлэй Министерствын хүдэлмэришэн ба хүдөөгэй залуушуулай һургуулинуудай инспектор.

Иволгын аймагай Ганзуринай эхин Һургуулиин Һурагшад һургуулиингаа байшангай хажуугаар клумбанууд соо георгина, роза, астра ба бусад сэсэгүүдые тарижа ургуулһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус һургуулиин багша В. Жданова гэгшэ Һурагшадтаа тэдэ сэсэгүүдэй ба ургамалнуудай тухай хөөрэжэ байна. **М. Минеевэй фото.**

Комсомольско ба пионерскэ организацинуудай үүргэ

«Һургуулидахи комсомольско хүдэлмэри тухай» ВЛКСМ-эй XI съездын тогтоолые дүүргэлтэ болгон, республикын һургуулинуудай комсомольско ба пионерскэ организацинууд ехэ хүдэлмэри хэһэн байна.

1949—50 оной һуралсалай дүнгүүд хадаа комсомольско ба пионерскэ организацинууд һурган хүмүүжүүлгын зорилгонуудта ажал ябуулгаяа зорюулжа, багшанарай коллективтэй нигта холбоотойгоор хүдэлмэрилэн, комсомолецуудай ба пионернүүдэй успеваемостиие дээшэлүүлгэдэ нилээд ехэ үрэ түйлаа гэжэ харуулна. Һурагшадай эрдэм мэдэсэ үргэдэһэн ба гүнзэгырэһэн байна. Табан комсомольско организацинууд, 20 пионерскэ дружинанууд ба отрядууд 100 проц. успеваемостьтайгаар һуралсалай үнгэрэгшэ жэлые дүүргээ.

Хэдэн олон пионернүүд ба комсомолецууд имагта «4» ба «5» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр жэлээ дүүргэһэн байна. Алтан ба мүнгэн медальнуудаар шагналгада табигдаһан 10 һурагшадһаа 9-ниинь комсомолецууд.

Республикын һургуулинуудай комсомольско ба пионерскэ организацинууд союздоторой ба пионерскэ хүдэлмэриин шанарые һайжаруулаа, комсомольско суглаануудые, пионерскэ сборнуудые бүри эмхитэйгээр үнгэргэдэг болоо. Комсомольско, пионерскэ даабаринууд зүбөөр хубаарилагдадаг, классһаа гадуур ябуулха общественнэ хүдэлмэри һурагшадта адли тэгшээр үгтэдэг байна. Һурагшадай эрдэм мэдэсэеэ үргэдхэхэ гүнзэгыдхэхэ ябадалда һаад түбэг ушаруулагдахаяа болёо. Комсомольско тематическа суглаанууд, вечернүүд ба пионерскэ предметнэ сборнууд классһаа гадуурхи хүдэлмэриин гол формонууд болоһон байха юм.

Тиигэбэшье эдэ амжалтанууд үшөөл бага гээшэ. Комсомольско ба пионерскэ бүхы организацинууд барандаа хүдэлмэреэ шэнэдхэн табижа үшөө шадаадүй. Комсомолецуудай ба пионернүүдэй нилээд горьтойхон хубинь намар экзамен үгэхэ ба хоёрдохёо нэгэ класстаа һууха болоһон байна.

Улан-Удын Пригороднэ районой, Ториин, Хэжэнгын, Прибайкальска ба бусад аймагуудай һургуулинуудай комсомольско ба пионерскэ организацинуудта ВЛКСМ-эй XI съездын тогтоолые дүүргэхэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй. Кяхтын аймагтахи 409 пионернүүдһээ 144-нь хоёрдохи жэлдээ нэгэ класста һууха болоо, 265 пионернүүд намар экзамен үгэхэ боложо гараа.

Республикын һургуулинуудай олонхи комсомольско ба пионерскэ организацинууд багшанартай ба багшанарай комсомольско организацинуудтай нигта холбоо байгуулаагүй, һурагшадые һургалга ба хүмүүжүүлгэтэй холбоотой асуудалнуудые педагогическа коллективүүдэй урда тон үсөө табидаг байгаа. Жэшээлхэдэ, һуралсалай кабинедүүдые бии болгохо, тэдэниие хэрэгсэлээр хангаха тухай асуудал долоон жэлэй ба дунда һургуулинуудай комсомольско суглаанууд дээрэ оройдоо хэлсэгдээгүй. Теэд, үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ республикын олохон һургуулинуудай һуралсалай кабинедүүд хэрэгсэлээр хангагдаагүй байһан юм.

Һургуулиин комсомольско ба пионерскэ организацинуудай ниитын хүдэлмэринь һурагшадай һурахадаа хадуужа абаһан эрдэм мэдэсые бэхижүүлхэ, гүнзэгыдхэхэ ба үргэдхэхэ хэрэгтэ зорюулагдаха ёһотой гэжэ ВЛКСМ-эй XI съезд заагаа. Һурагшадай өөһэдөө ном уншаха, дадал олохо, сагаа зүбөөр эмхидхэхэ, сочинени бэшэлгые шудалха ябадалнуудтань һургуулинуудай комсомольско ба пионерскэ организацинууд туһалха уялгатай.

Комсомольско, пионерскэ организацинууд һургуулинуудта предметнэ кружогуудые эмхидхэлгээр үүсхэл гаргаха, тэдэнэй хүдэлмэринь үзэһэн материалаа һурагшадай үргэдхэхэ ба гүнзэгыдхэхэ ябадалда зорюулагдаха ёһотой.

Классһаа гадуур эмхидхэгдэһэн хүдэлмэри хадаа һурагшадай, марксистско-ленинскэ бодолоор зэбсэглэлгэдэнь туһалха зэргэтэй. Общественно-политическэ темээр, коммунистическэ парти ба тэрээнэй вождьнор Ленин, Сталин тухай, манай социалистическэ Эхэ орон тухай лекцинүүдые, элидхэлнүүдые үргэнөөр эмхидхэхэ шухала.

Республикымнай һургуулинуудай комсомольско ба пионерскэ организацинууд эдэ бүхы ехэшье, туһатайшье хүдэлмэреэ багшанарай, классна хүтэлбэрилэгшэдэй ба багшанарай комсомольско организацинуудай зүгһөө дэмжэлгэтэйгээр, туһаламжатайгаар бэелүүлжэ шадаха гэжэ найдагдана.

М. Шведкова,
ВЛКСМ-эй Обкомой һурагшад залуушуулай ба пионернүүдэй дундахи хүдэлмэри эрхилхэ секретарь.

1949—50 онуудай һуралсалай хүдэлмэриин дүнгүүд ба зорилгонууд

Г. ЦЫГАНКОВ,
БМАССР-эй гэгээрэлэй Министр

1949 — 50 онуудай һуралсалай жэлэй турша соо советскэ һургуулинуудай ажабайдалда ехэ удхатай событинууд болоһон байна. 4-дэхи класс дүүргэһэн бүхы һурагшадые 5-дахи класста оруулха тухай Союзай правительствын тогтоол гараһан байна. Һургуулинуудай һуралсалай-материальна базые бэхижүүлхын тула ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Һуралсалай хэрэгсэлээр һургуулинуудые бүрин хангаха зорилгоор Улан-Удэ городто РСФСР-эй Главснабпросой магазин нээгдээ.

Һургуулиин шэнэ байрануудые барилгада манай правительство ехэ анхарал хандуулна. Энэ жэлдэ Улан-Удэдэ 2, Зэдын, Иволгын аймагуудта нэгэ-нэгэ һургуули баригдажа, ашаглалгада оруулагдаба. Мүн Пригороднэ райондо, Шахтинска хүдэлмэришэдэй поселогто, Тимлюйскэ цементнэ заводто, Прибайкальска, Ториин, Кударын аймагуудта шэнэ һургуулинууд баригдажа байна.

Үхибүүдэй физическэ хүмүүжэлые һайжаруулха зорилгоор РСФСР-эй правительство хэдэ хэдэн түсхай шиидхэбэринүүдые гаргаһан байха юм.

Ленинскэ комсомолой XI съезд һургуулидахи комсомольско ба пионерскэ организацинуудай хүдэлмэри һайжаруулха дайшалхы программа хараалһан байна. Тэрэшэлэн «һургуулинуудай һурагшадые удаадахи класстань оруулха ба дүүргэлгын экзаменууд, болбосоролой аттестат абаха экзаменууд тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол хадаа манай һургуулинуудай хүдэлмэриие улам һайжаруулха үгаа ехэ удхашанартай документ мүн.

Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб гэхэдэ, советскэ һургуулинуудые хүгжөөлгэдэ ба бэхижүүлгэдэ парти ба правительствын, нүхэр Сталинай зүгһөө али зэргын ехэ анхарал табигдадаг байһые гэршэлнэ.

Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ бэлэдхэл урда жэлнүүдэйхиһээ нилээд һайнаар ябуулагдаа һэн. Һургуулинуудай олохон гэр байранууд, интернадууд саг соогоо заһабарилагдаһан, түлеэ түлишэнь сүм бэлэдхэгдэһэн байгаа.

Дүрбэн класс дүүргээгүй үхибүүдые һургуулида олоор оруулхын тула Заиграйн, Баргажанай, Хойто-Байгалай аймагуудта ба Улан-Удэдэ 8 эхин һургуули шэнээр нээгдээ. Хүдөөгэй 22 эхин һургуулинуудай база дээрэ долоон жэлэй һургуулинууд нээгдэнхэй, Улан-Удэдэ № 32 һургуули шэнээр эмхидхэгдээ, долоон жэлэй № 10 һургуули 10 класстай болгогдоо.

Бүгэдэниитын долоон жэлэй һуралсалай бэелүүлэгдэжэ эхилһэн ушарһаа 80 табадахи, 69 зургаадахи, 23 долоодохи классууд нээгдэһэн байха юм. Тиин һургуулинууд тушаа арадай ажахын түсэб 9 һургууляар үлүүлэн дүүргэгдээ.

Шэнээр нээгдэһэн һургуулинуудай тоодо долоон жэлэй 7 бурят һургуулинууд оролсоно. Мүн 7 ород һургуулинуудай дэргэдэ 5-дахи, 6-дахи, 7-дохи бурят классууд нээгдэнхэй.

Һургуулинуудай олон болоходонь интернадууд шэнээр нээгдэһэн ба үргэдхэгдэһэн байна. Хүдөөгэй һургуулинуудай дүрбэдэхи класс дүүргэһэн үхибүүдые барандань табадахида оруулха условн бии болгогдоо.

Һурагшадай тоогой талаар арадай ажахын түсэб 101,4 процент дүүргэгдээ. Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэхи һурагшадай тоо 1948 — 49 онуудайхиһаа 6153-аар нэмэһэн байна. Гэбэшье, 5—7 классууд тушаа арадай ажахын түсэб оройдоо 85 процент дүүргэгдээ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энэнэй шалтагаан юуб гэбэл, 1948—49 онуудта 4-дэхи класстаа дахин үлэгшэд олон байгаа.

Үнгэрэгшэ жэлдэ һурагшадай тоо тушаа түсэбөө 11 аймагууд дүүргээ. Энэ талаар муу дүнгүүдые Хойто-Байгалай (300 һурагшадаар дутуу), Түнхэнэй (427-гоор дутуу) аймагууд ба Улан-Удэ город (477-гоор дутуу) үгөө.

1949 оной сентябриин 15-най байдалаар, һургуулиин наһанай (7—15 наһатай) 2238 үхибүүд һуралсалда хабаадуулагдаагүй байгаа. Баргажанай, Бичүрын, Байкало-Кударын, Мухаршэбэрэй, Түнхэнэй аймагууд ба Улан-Удэ город бүгэдэниитын һуралсал тухай хуулиие дүүргээгүй.

Гэхэтэй хамта, түсхай хэмжээнүүд абтажа, тоонь 1950 оной январиин 1-дэ 425 болотор хороһон байха юм.

Хүндэгүй шалтагаанаар үнгэрэгшэ жэлдэ республикын һургуулинуудһаа 604 хүн гараһан байна. Иимэ ушарнууд 8 аймагта ба Городок городто байгаагүй.

Удаадахи класста оролгын ба дүүргэлгын экзаменууд һурагшадай эрдэм мэдэсын, шадабари дүршэлэй дээшэлһые харуулаа. Зундаа хэхэ хүдэлмэри үгэлтэгүйгөөр удаадахи класстаа оруулагдаһан һурагшадай тоо урда жэлэйхиһээ 3004-өөр олошороо. Дунда һургуулиие эрхимээр дүүргэһэн 10 хүн медальнуудаар шагнагдаа. Тэрэ тоодо Ким Дугаржабон (Загастайн дунда һургуули), Эмилия Добжаева (Улан-Удын № 3 дунда һургуули) гэгшэд алтан медальнуудые абаһан байна.

Хэдэ хэдэн Һургуулинууд ба багшанар һурагшадай дунда ябуулагдадаг идейно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие бүри һайжаруулжа шадаа. Һуралсалаараа гээгдэхэ ябадал усадхан, һурагшадай бултадаа һайнаар эрдэм шудалалга түйлаа. Тэдэ һургуулинууд ба багшанарые нэрлэбэл: Хэжэнгын аймагай Молотовско эхин һургуули (даагшань нүхэр Тохтохоев), Энгельсовскэ эхин һургуули (даагшань нүхэр Гылыков), нүхэд И. Сорокин (Кабанск), М. Хошкова, Л. Шулевич (Улан-Удэ) ба бусад болоно.

Һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ехэ дутагдалнуудтай багшанар мүн лэ бии. Тэндэхи һурагшадай олонхинь муугаар һурана. Жэшээлхэдэ, Н. Стелькова (Улан-Удын № 21 һургуули), А. Шайдурова (Кабанскын аймагай Колесовско эхин һургуули), нүхэр Будатинов (Сэлэнгын аймагай Сосновско эхин һургуули) гэгшэд хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилөө.

Республикын зарим һургуулинууд ба аймагууд бүхы дээрээ успеваемостиин талаар 1948 — 49 оныйхиһоо ехээр доошоо ороһон байна. Тэдэнэй тоодо Прибайкальска, Хориин, Сэлэнгын, Кяхтын, Кабанскын аймагууд ба зарим һургуулинууд ороно.

Эдэ бүхы дутагдалнууд хадаа һулаар хүдэлмэрилдэг багшанарта гэгээрэлэй таһагуудай, һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө ямаршье эрилтын табигдадаггүйһөө болоо. Республикын гэгээрэлэй Министерство ба тэрэнэй һургуулинуудай таһаг (начальнигынь нүхэр Винокур) һургуулинуудай хүдэлмэриие баһал һулаар шалгадаг ба багшанарта, һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ багаар туһалдаг байгаа.

Багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институт (директорынь нүхэр Никоров) багшанарта, педкабинедүүдтэ, кустовой методическа нэгэдэлнүүдтэ хангалтагүйгөөр туһалдаг байгаа.

Хэдэн олон һурагшад устно хэлэлгээр ба бэшэлгээр гээгдэлтэй. Ахын, Баргажанай, Курумканай, Түнхэнэй, ба бусад аймагуудай һургуулинуудта илангаяа олон үхибүүд хангалтагүйгөөр һурана. Бүхы һурагшадай 16 процентнь ород хэлээр, математикаар — 12, эхин һургуулида үзэхэ арифметикээр — 11 процентнь муу успеваемостьтай байба. Мүн түүхэ, географи, хими, физикэ заалгаар ехэ дутагдалнууд бии.

Эдэ мэтын дутагдалнуудай байхагүйн түлөө багшанар ба арадай гэгээрэлэй бүхы хүдэлмэрилэгшэд советскэ педагогикын, методикын, психологиин заабаринуудые хүдэлмэридөө хүтэлбэри болгохо зэргэтэй. Һургуулиин бүхы коллектив хадаа комсомольско, пионерскэ болон һурагшадай организацинуудтай хамта амжалта түйлахын түлөө тэмсэл ябуулха зэргэтэй.

Багшын амжалта хадаа классаа, һурагшадаа хэрзэргээр мэдэдэгһээнь, һурагшадтаа үнэн зүб эрилтэ хэдэгһээнь, үдэр бүриингөө урогто һайнаар бэлэдхэһэнһээнь ба үнгэргэһэнһөөнь дүлдыдана. Нэгэ класстай удаан саг соо хүдэлмэрилхэ, урогоо творческоор үнгэргэхэ, дүй дүршэлөө баяжуулха, марксистско-ленинскэ теориие саг үргэлжэ шудалха гэхэ мэтын ба бусад асуудалнууд һургуулиин хүдэлмэриин амжалтые шиидхэнэ.

Болохоёо байгаа августовско зүблөөнүүд дээрэ багшанар шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлгые дэлгэрүүлжэ, дутуу дундануудаа большевистскэ ёһоор элирүүлхэ ёһотой. Хүдэлмэреэ улам һайжаруулха тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые хараалха шухала байна.

Зүблөөнүүдэй болохо үдэр хүрэтэр һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэл сүм дүүргэгдэхэ ёһотой.

Мүнөө жэлдэ олохон зулуу багшанар һургуулинуудта томилогдоо. Тэдэнэрые халуун анхаралаар угтаха гээшэ ОНО-гэй, һургуулинуудые даагшадай уялга мүн.

Һуралсалай жэлэй эхин — сентябриин нэгэн хадаа бүхы һурагшадай ба багшанарай һайндэр болохо ёһотой.

Партийна, советскэ, профсоюзна, комсомольско органуудай, түрэлхидэй зүгһөө эдэбхитэйгээр хабаадалгаһаа һургуулинуудай хүдэлмэриин амжалтань дулдыдаха байна. 1950 — 51 онуудай һуралсалай жэлые улам ехэ амжалтануудай жэл болгохо ёһотойбди.

Аймагуудай дунда ба долоон жэлэй һургуулинуудта физическэ хүмүүжүүлэлэй һургагшанар бэлдэгдэбэ. Мүнөө физическэ хүмүүжүүлэлгэдые бэлдэхэ 10 һарын курсада 38 хүн һуража байна. Тэдэнэр курсаа дүүргэһэнэйгээ һүүлээр аймагуудай һургуулинуудта хүдэлмэрилхээр ошохо юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һургагша нүхэр Синицын баскетболоор наадалгын техникые курсантнуудта заажа байна. М. Минеевэй фото.

Хүдэлмэриинь гуримшуулхаар болоо

Нёлондо жэлдэ Селенгинскэ шпалзаводой ханын газетэ, ОРС-ын начальник Инкеевагай ОРС-ынгоо хүдэлмэриие унагааһан тухайда бэшээ hэн. Арад зоной эрилтэтэй тааруулангүйгөөр эд бараа ба эдеэ хоолой зүйлнүүдые асарһан дээрэһээнь, гүйсэлтэй тооһоо ехээр суглараа гэжэ хэлэгдэһэн байгаа. Муу шанартай хилээмэн баригдадагые, столовын тон муугаар хүдэлмэрилдэгые тус газетэ мүн лэ шүүмжэлээ hэн. ОРС-ын мүнгэн зөөринь хамгүйгөөр үригдэдэг байгаа.

Шпалзаводой хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай хамтын суглаан дээрэ Инкеевагай тоосоогоо хэхэдэнь, тэдэ ба бусад баримтанууд тодорһон байна. ОРС-ын хүдэлмэриие hайжаруулха тушаа партийна суглаан хэдэн дахин шиидхэбэри гаргаа. Теэд Инкеева тэдэ шиидхэбэринүүдэй нэгыеншье дүүргээгүй.

Инкеевае ажалһаань сүлөөлхэ тухай асуудал табигдаһаншье байха юм. Теэд, УРС-ын зүгһөө дэмжэгдэн, Инкеева һуурiһаа хүдэлөөгүй.

Жэл үнгэрбэ. ОРС-дохи байдал хуушан хэбээрээ. Мяхан, загаһан, колбаса мэтэнүүд наймаалагданагүй. Сай, сахар, крупанууд тон хомор. Виноградна архинууд, элдэб, үнданууд бүришье үгы. Хэдэн олон хүдэлмэришэд Улан-Удэ ошожо, эдеэ хоолой зүйлнүүдые асардаг.

Түүхэй, гашуун хилээмэн гаргагдана. Пекарьнуудынь ажалай үедэ архидажа байдаг. Тэдэнэй хүдэлмэриие hайжаруулхын тула хэншье hаналаа табинагүй.

Шпалзаводойхид хартаабха асархаяа Кабанск ошодог байба. Тиихэдэнь ОРС-до 14 тонно хартаабха гутаагдажа байгаа. Мүн 1 тонноһоо үлүү морковь, свёкло овощехранилищи соо гутаагдаа.

ОРС-ын администрациин мэдэһээр байтар, элдэб товарнуудые сэхэ складһаа «өөһэдыншидтэ» худалдагдадаг. Жэшээлхэдэ, резиновэ ботонууд, шевиот, кашемир бүдүүд, столой скатерть мэтэнүүд магазинуудта оруулагдангүйгөөр, зуураһаа «үгы болошодог».

Подотчетно нюурнууд 3—4 һара соо ревизээр шалгагдадаггүй. Ушар иимэһээ мүнгэ зөөри үригдэнэ. Тодорхойлбол, пекарь Алексеева — 6000 түхэриг үритэй. Продавецүүд Асеева, Бурдуковская, Первушина ба бусад 1950 оной түрүүшын хахад жэл соо 40 тухай мянган түхэриг мүнгэ үриһэн байна.

ОРС-ын начальник Инкеева албан тушаалаа ашаглан, продавецүүдһээ урьһаар ехэ юумэ абадаг. Тиигэжэ, продавец Сидельниковада — 389, Первушинада — 250, Авеоинада — 310 түхэриг үритэй болонхой. Эдэ мэтын зүйлнүүд эндэ олон.

Селенгинскэ ОРС-ын хүдэлмэриие заһахаар саг ерээ.

Е. Красинская,
А. Чулин.

„Б.-М. Үнэндэ“ бэшэһэнэй һүүлээр

Физкультурна хүдэлмэри һайжаруулагдаа

Кяхтын аймагта физкультурна ба спортивна хүдэлмэриин һулаар ябуулагдажа байһан тухай статья манай газетын июлиин 8-най номерто толилогдоһон байгаа.

—Статья соо хэлэгдэһэн баримтанууд тон зүб, физкультурна ба спортивна хүдэлмэри һайжаруулха хэмжээнүүд абтаа, мүн спортивна хэрэгсэлнүүд асарагдаа, — гэжэ Кяхтын Аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Д. Гармаев манай редакцида мэдээсэбэ.

Энээниие мэдэхэ гүт?

Телескопой шэнэ конструкци

Советскэ эрдэмтэ Д. Д. Максутов шэнэ конструкциин телескоп зохёоһон байна. Энэ телескопой трубань юрын телескопто орходоо 5—7 дахин богони ба хүндэ һуурингүй байха юм. Максутовай зохёоһон телескоп хадаа юрын телескопһоо үлэмжэ холо харадаг ба юумые тодо болгон һайнаар илгаруулдаг байна. Тэрэ хадаа телескопой толи гэрэлыень, мүн шэл — фокуснабэшэ менискыень шадамараар тааруулан зохёоһон байгаа. Тиимэ дээрэһээ Максутовай зохёоһон телескоп «менисково» гэжэ нэрлэгдэнхэй. Менисково телескоп хилбараар, түргэнөөр ба химдаар бүтээгдэдэг байха юм. Шэнэ телескопой алас холые һайнаар харадаг дээрэһээнь тэрэниие огторгойн одо мүшэдэй зураг буулгалгада амжалтатайгаар хэрэглэнэ.

Д. Д. Максутов энэ зохёолойнгоо түлөө Сталинскэ шанда хүртэһэн байна.

Манай промышленность болбол астрономическа хэрэгтэ зорюулагдаһан менисково телескопуудые бэлэдхэжэ эхилээ.

Аюулгүйн Соведэй августын 11-нэй заседани

НЬЮ-ЙОРК, августын 11. (ТАСС). Корейскэ асуудалые шиидхэхын тулада Аюулгүйн Совет Я. А. Малик түрүүлэгшэтэйгээр дахяад сугларба.

Августын 1-һээ хойшо Америкын Холбоото Штадууд ба тэдэнэй сателлидүүд корейскэ асуудалые эб найрамдалай ёһоор шиидхэхэдэнь Аюулгүйн Соведтэ һаад хэхэ зорилготойгоор элдэб кампанинуудые ябуулна. Августын 10-да Остин болбол Кореядэ эб найрамдал тогтоохо тухай Советскэ Союзай дурадхалнуудые хаража үзэхэдэнь Соведтэ һаад хэхэ ба саг үнгэргэхэ зорилготойгоор ута унжагай үгэ хэлээ.

Англо-американска блогой һаатуулга хэһэнэй эсэстэ, Аюулгүйн Совет дотор бии болоһон мухардалгые усадхаха гэжэ түрүүлэгшэ Малик заседаниие нээһэнэйнгээ һүүлээр оролдобо. Аюулгүйн Совет болбол корейскэ түлөөлэгшэнэрые уриха тухай ехээр унжагайрһан асуудал зүбшэн хэлсэнэ гэжэ Малик тэмдэглээ. Энэ асуудалаар хоёр дурадхал бии гэбэл: нэгэдэхеэр, Хойтошье, мүн Урдашье Кореяын түлөөлэгшэнэрые оруулалсажа, корейскэ арадай түлөөлэгшэнэрэй һанамжые дуулаха тухай Советскэ Союзай дурадхал; хоёрдохёор, июниин 25-да Урда Кореяын түлөөлэгшэдэ эльгээгдэһэн уряалые үшөө хүсэндөө гэжэ тоолохо тухай дурадхал болоно.

Советскэ делегациин һаналаар хадаа энэ хоёр дурадхалые Совет голосованида табиха ёһотой, тиихэдээ түрүүлэн советскэ дурадхалые, удаа тээнь хоёрдохи дурадхалые голосованида табиха. Голосовани хэжэ энэ асуудал шиидхэһэнэйнгээ һүүлээр, Совет болбол Соведэй хаража үзэлгэдэ байһан корейскэ асуудал тушаа резолюцинуудай гурбан проектые зүбшэн хэлсэлгэдэ орожо болохо байгаа гэжэ Малик хэлээ. Хэрбээ ямаршье ажаглалтын үгы байгаа һаань голосовани хэхэ, голосовани хэхын урда тээ үгэ абаха гэжэ список дотор байһан ораторнуудай хэрбээ эреэгүй һаань, Совет голосовани хэжэ орохые Советскэ делегаци эринэ гэжэ Малик мэдүүлбэ.

Зүгөөр, Англиин түлөөлэгшэ Джебб гэгшэ англо-американска блогой тактикада зохилдуулан, голосовани хэхые арсаад, Малик гэгшын дурадхаһан процедурые арсаһанаа тайлбарилан үгэ хэлэхэ һанаатай байһанаа мэдүүлээ.

Джебб ута унжагай үгэ хэлэжэ, Ли Сын Ман гэгшын кликын түлөөлэгшын үгэ шатнаха, зүгөөр Корейскэ арадай-демократическа республикын түлөөлэгшэнэрэй үгэ шагнахаһаа арсаха гэжэ Соведые уряалаа. Урда Кореядэ хойтокореецүүдэй добтолһон хэбэртэйгээр Джебб баһа дахин баталан хэлээ. Хэрбээ Кореядэхи байдал гражданска дайн мүн болобошье хэрбээ тэрэ байдал эб найрамдалые эбдэһэн ябадалтай холбоотой байбалынь, Аюулгүйн Совет дотоодынь байдалда хамаадалсаха эрхэтэй гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Июнь, июль хоёр соо болоһон Аюулгүйн Соведэй заседанинууд дээрэ Соведэй саг үргэлжын тэшүүдэй делегацинуудай байлсаагүйшье һаань, урда тээнь Корея тухай Соведэй баталан абаһан резолюцинууд хуулита болоно гэжэ Джебб баталан хэлэнэ.

Советскэ Союзай ба коммунизмын тушаа элдэб худал хуурмаг хардалгануудые хэхэ зуураа, Джебб болбол корейскэ асуудал тушаа советскэ дурадхалнуудые буруушаана, яахадааб гэхэдэ, тэрэнэй хэлэһэнэй ёһоор, тэдэ дурадхалнууд Кореядэ коммунизм байгуулха хараатай болоно.

Саашань Джебб болбол коммунизм мүнөө үедэ хүсэнүүдээ Азида бөөгнэрүүлэн түльдхана гэжэ мэдүүлхэ зуураа, Бирма, Индонези, Вьетнам, Филиппины болон Индидэхи байдал тухай хэлэбэ. Джебб элдэбээр США-е үмөөржэ, Кореядэхи агрессиин түлөө Холбоото Штадууд лэ харюусалтатай байһан ябадалые арсана. Удаань Джебб болбол корейскэ арадай түлөөлэгшэнэрые Соведэй заседанида уриха ябадалые буруушааба. 38-дахи параллельһээ саашаа хойтокорейскэ сэрэгүүдэй сухарилга ба Аюулгүйн Соведэй резолюциие дүүргэлгэ хадаа Соведэй заседаниин столдо хойтокореецүүдые урижа болохо нүхэсэл мүн гэжэ тэрэ баталан хэлэбэ.

Удаань Советскэ Союзай түлөөлэгшэ Малик үгэ хэлэхэ зуураа, августын 10-да корейскэ асуудал тушаа США-гэй түлөөлэгшэ Остин гэгшын гаргаһан элдэб олон хазагайруулгануудые элирүүлхэ шухала гэжэ мэдүүлээ.

Англиин түлөөлэгшэ Джебб өөрынгөө хэлэһэн үгэ соо США-гэй түлөөлэгшын августын 10-да хэлэһэниие дабтан хэлэбэ гэжэ Малик мэдүүлээ. Кореядэ Холбоото Штадуудай аашалһан агрессивнэ хэмжээ-ябуулгануудтань советскэ делегаци сэгнэлтэ үгэнхэй, Кореядэ Холбоото Штадууд агрессор болоо гэжэ бүгэдэндэ мэдэрэгдэһэн тодорхойлолгын ёһоор харууланхай гэжэ Малик тэмдэглээ.

Аюулгүйн Соведтэ корейскэ асуудалые зүбшэн хэлсэлгэ хадаа Холбоото Штадуудай ба лисынмановецуудай табиһан ба бодото байдалда оройдоошье таарахагүй нэгэн талын «информациин» үндэһэ һуури дээрэ үнгэргэгдөө гэжэ удаань Малик хэлэбэ. Остин ООН-эй корейскэ комиссиин элидхэлые заажа хэлэнэ, тэрэ элидхэлынь тус комиссиин гоминдановска гэшүүнэй гар табилгатай байгаа юм гэжэ Малик заана. Бэеэ худалдаһан ба урбаһан ёһо гуримай — гоминдановска ёһо гуримай баталан хэлэлгэдэ хэншье этигэжэ шадахагүй байна гэжэ Малик хэлээ.

Корейскэ Арадай армиһаа тэрьедэн арилхадаа Ли Сын Ман гэдэгэй кликын зэбсэгтэ хүсэнүүд олон тоото американска артиллериие хаяһан юм гэжэ Кореяһээ абтаһан мэдээсэлнүүд соогоо американска хэблэл мэдэрнэ гэжэ Малик зааба. Кореядэхи байдал хадаа Хитадтахи байдалые дабтаһан ябадал мүн болоно. Тэндэ Чан Кай-шин зэбсэгтэ хүсэнүүд американска правительствын үгэһэн буу зэбсэгые Хитадай арминуудта орхиһон юм гэжэ Малик мэдүүлээ. Хойтокореецүүд Советскэ Союзһаа буу зэбсэг абана гэжэ мэдүүлхэдээ Остин Советскэ Союзые хардаа.

Хойтокореецүүд хадаа Кореяһээ Советскэ зэбсэгтэ хүсэнүүдые гарган абаашаха үедэ худалдагдаһан советскэ буу зэбсэгтэй байха юм гэжэ үсэгэлдэр мэдүүлһэн тухайгаа энэ асуудалда харюу болгон Малик тэмдэглээ. Остиной баталан хэлээшэнь «муухай хардалга» мүн гэжэ зааха зуураа, Малик болбол дайн сэрэг үүдхэгшэ Черчилль ба тэрэнэй дахуулнууд Советскэ Союз хойтокореецүүдые реактивна самолёдуудаар хангана гэжэ мэдүүлхэдээ эгээл иимээр Советскэ Союзые хардана. Тиимэ худал хуурмаг үгэнүүд бодото байдалтай оройдоошье тааранагүй гэжэ Малик хэлээ.

Американска агаарай хүсэнүүд Кореядэ июниин 28-да ябуулга хэжэ эхилһэн юм гэһэн Остиной баталамжые Малик тэрэшэлэн элирүүлэн сохёо. Бодото дээрээ тэдэ ябуулгануудай июниин 26-да эхилһыень элирүүлһэн баталамжануудые харуулаа. Японидохи ба Кореядэхи американска сэрэгэй командовани ООН-эй корейскэ комиссиин хуурмаг информациие табяа, мүнөө үедэ США болон тэрэнэй делегаци Корейскэ арадай демократическа республикые зэмэлхээр һэдэжэ, тэдэ хуурмаг элидхэлнүүдые харуулна гэжэ Малик мэдүүлбэ.

Энэ худал хуурмаг информациин үндэһөөр, Аюулгүйн Совет болбол Соведэй саг үргэлжын хоёр гэшүүдэй хабаадалгагүйгөөр Кореядэхи байдал тухай хуулита бэшэ резолюци баталан абаа гэжэ саашань Малик хэлээ. Мүнөө үедэ тэдэ хуулита бэшэ резолюцинуудынь Кореядэ Холбоото Штадуудай хэһэн агрессиие сагааруулхын тулада хэрэглэгдэнэ.

Июниин 25-най агрессиин эхилхэһээ урда тээ Ли Сын Ман гэгшын кликэдэ дамжуулан үгтөө гэжэ гүрэнэй департаментын мэдэрһэн ехэхэн тоото сэрэгэй хэрэгсэлнүүд тухай Малик һануулһан ба энэ хадаа Холбоото Штадуудай болон Ли Сын Ман гэгшын марионеткын кликын агрессивнэ түсэбүүдэй саашанхи гэршэлэлтэ мүн гэжэ зааһан байха юм.

Саашань Малик болбол дайнай ябуулгануудай эхилхэһээ урда тээ американска хуулита түлөөлэгшын хэһэн мэдүүлгые харуулба. Тэрэ мэдүүлгэ соогоо Джонсон болбол Ли Сын Ман гэгшын армиие зэбсэгжүүлгэ ба һургалга дүүрээ, энэ арми «ямаршье сагта дай эхилжэ шадаха байна» гэжэ заагаа һэн. Саашань Малик болбол Кореядэхи американска сэрэгэй миссиин хүтэлбэрилэгшэ байһан генерал Робертс гэгшын мэдүүлгые харуулна. Тэрэ мэдүүлгэнь «Нью-Йорк геральд трибюн» гэжэ газетын корреспондентка Хиггинс гэгшээр июниин 5-да дамжуулагдаһан байха юм. Тэрэ мэдүүлгэ соогоо Робертс болбол Ли Сын Ман гэгшын арми харуулай тон һайн нохой мүн, Холбоото Штадуудай капиталовложенинүүдые хамгаалха байха юм гэжэ заагаа һэн.

Эдэ бүхы баримтанууд хадаа Ли Сын Ман гэгшын сэрэгүүдэй бэлэдхэлгүй байһан хэбэртэйгээр Остиной зааһан баталамжануудай худал хуурмагые элирүүлнэ гэжэ саашань Малик хэлээ. Тэрээнһээ гадна, Малик болбол плендэ абтаһан урдакорейскэ офицерэй хэлэһэниие харуулба. Тэрэ офицер хадаа полкмни 38-дахи параллелиие дабажа добтолхо гэһэн захиралта абаһан ба дүүргэһэн байбашье, хойтокорейскэ аюулгүйн сэрэгүүдээр намнагдаһан байгаа гэжэ мэдээсээ. Холбоото Штадуудай конфликт хэжэ эхилһэнэйнь һүүлээр американска сэрэгүүд сэхэ дайнай агресси хэжэ эхилээ. Американска сэрэгүүд Кореяын газарые дэбһэжэ байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ. Жэшээлхэдэ, Нью-Йорк мэтын американска тородуудые корейскэ самолёдууд бомбодоно бэшэ, харин американска самолёдууд Сеул болон бусад һуурин газарнуудые бомбодоно, тиихэдэ американска офицернүүд хаягдаһан бомбонуудай тоое һэнгэргүйгөөр һайрхана гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ.

Корейскэ конфликтые бэлдэхэ хэрэгтэ илангаяа муу үүргэ Макартур дүүргээ, тэрэ хадаа Азиин бурханай ба императорай үүргэ дүүргэхэ гэжэ һэдээд, Холбоото Штадуудтаа бусаха дурагүй байна гэжэ Малик хэлэбэ.

Корейскэ асуудал дотор Холбоото Штадууд ООН-эй Уставые бүдүүлигээр эбдээд дүүрээ бэшэ, харин хани барисаанай һүр һүлдөөр — Нэгэдэмэл Нацанuудай Организациин сэнхир тугаар шуһата агрессиеэ халхалха гэһэн эшүүритэ һэдэлгэ гаргаа.

ООН-эй генеральна секретарь болон американска делегаци ООН-эй гэшүүдэй хаража үзэлгэдэ резолюци табиха зуураа. резолюцинуудайнгаа хуулита бэшэ байһыень нюун далдалха гэжэ һэдээ. Юуб гэхэдэ, тэдэ резолюцинуудые Аюулгүйн Соведэй хоёр гэшүүнэй — Советскэ Союзай ба Хитадай хабаадалгагүйгөөр баталан абаһан байха юм.

Мүнөө США болбол Аюулгүйн Соведэй «хуулита» шиидхэбэриие дүүргэнэгүй гэжэ Хойто Кореяе зэмэлээд, бодото байдалые далдалхые һэдэнэ, зүгөөр дүүргэгдэхэ ёһотой тиимэ хуулита шиидхэбэри гэжэ бодото дээрээ үгы байна.

Конфликтые «хизаарлаха» гэһэн хуурмаг дурадхалтайгаар агрессиие шангадхаха гэжэ һэдэһэн американска резолюциие советскэ делегаци буруушаана гэжэ Малик түгэсхэл соогоо мэдүүлээ. Тэрээниие буруушаан, Советскэ Союз хадаа гадаадын сэрэгүүдые гарган абаашаха тухай, корейскэ конфликт доторхи хоёр талын һанамжые Хитадай хабаадалгатайгаар дуулаха тухай дурадхал оруулха зуураа, корейскэ конфликтые эб найрамдалай ёһоор шиидхэхые эрмэлзэнэ. Аюулгүйн Совет хадаа советскэ делегациин зааһан эб найрамдалай замые шэлэн абаха гү, али агрессиие шангадхаха тушаа США-гэй делегациин дурадхаһан замые шэлэн абаха ушартай болоод байна.

Я. А. Малик гэгшын үгэ хэлэһэнэй һүүлээр Аюулгүйн Соведэй заседани хаагдаа.

Демократическа залуушуулай Бүхэдэлхэйн федерациин секретариадай мэдүүлгэ

ПАРИЖ, августын 13. (ТАСС). ООН-эй Экономическа ба Социальна Соведэй дэргэдэхи ВФДМ-эй «Б» гэжэ консультативна статут усадхаха тушаа хуулибуса шиидхэбэри гаргагдаһан тухай демократическа залуушуудай Бүхэдэлхэйн федерациин (ВФДМ-эй) секретариадай мэдүүлгые хэблэлдэ дамжуулаа. (Энэ статудай ёһоор, ВФДМ хадаа өөрынгөө түлөөлэгшэнэрые Экономическа ба Социальна Соведэй бүхы нэмэл заседанинуудта эльгээхэ, мүн списогто оруулагдаха мэдүүлгэнүүдые тэрээндэ эльгээхэ эрхэтэй. Эдэ мэдүүлгэнүүд, хэрбээ эреэ һаань, Соведэй гэшүүдтэ үгтэхэ байна, ред). Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Устав соо найруулагдаһан принципүүдые убайгүйгөөр эбдэһэн тус хэмжээнүүд тушаа ВФДМ-эй секретариат эрид протест мэдүүлнэ.

ВФДМ тушаа зүббэшэ юумын хэгдэжэ байһые тодоруулһан бэшэг ООН-эй генеральна секретарьта эльгээхэ гэжэ ВФДМ-эй секретариат шиидээ.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

Корейскэ арадай-демократическа республикы[н] Арадай армиин главна командованиин мэдээсэл

ПХЕНЬЯН, августын 14. (ТАСС). Корейскэ арадай-демократическ[а] республикын Арадай армиин гл[авна] командовани августын 14-[нэй] үглөөгүүр иигэжэ мэдээсэбэ:

Арадай армиин частьнууд бү[хы] фронтнууд дээрэ американска [ба] лисынмановска сэрэгүүдэй шан[га] эсэргүүсэлтэнүүдые дабан, добто[л]гото байлдаануудые хэжэ үргэ[л]жэлүүлээ.

Санчжу (Сйосю) гэдэгые ба т[э]рээнэй дүтын районуудые сүлөө[л]һэн Арадай армиин частьнуу[д] дайсанда ехэ гээлтэнүүдые үш[ө]руулан, добтолгоёо үргэлжэлүү[л]һээр.

Санчжу (Сйосю) гэдэгһээ урду[у] Арадай армиин сэрэгүүд дайса[ны]ие үй бута сохибо. Энд[э]хи байлдаануудта Арадай арми[ин] сэрэгүүд августын 2-һоо 10 хүр[тэ]тэр дайсанай 1500-һаа дээшэ то[о]той солдат ба офицернүүдые хю[сэ]даһан ба 500-һаа дээшые пленд[э] абаһан байна. Танкнууд, автома[]шинанууд, хүндэ ба хүнгэн пуле[]мёдууд, 105 миллиметрын ехэ бу[у]нууд, винтовконууд, карабинуу[д] болон сэрэгэй бусад зэбсэгүүд б[а] һомо хэрэгсэлнүүд абтаа.

ПХЕНЬЯН, августын 14. (ТАСС). Пхеньянска радиогой дамжуул[һа]най ёһоор, Корейскэ арадай-демо[]кратическа республикын Арада[й] армиин главна командовани мү[]нөө үдэшэлэн иигэжэ мэдээсэбэ:

Арадай армиин частьнууд бү[хы] фронтнууд дээрэ американска б[а] лисынмановска марионеточнэ с[э]рэгүүдэй оборонын линиие һэтэ[р] сохёод, хатуу шанга байлдаану[у]дые хэжэ үргэлжэлөө.

Американска самолёдууд ба с[э]рэгэй корабльнууд амгалан байһа[н] районуудые хорото муухайгаа[р] бомбододог, буудадаг, ябадала[а] үргэлжэлүүлһээр.

Августын 12-то американск[а] корабльнууд, тэрэ тоодо крейсер, 38-дахи параллельһээ хойгуур Ко[]реяын баруун эрьеын арад зоно[й] ажаһуудаг районуудые буудахаа[р] һэдэһэн байгаа. Арадай армии[н] эрьеын артиллери американск[а] корабльнуудые буудажа, тэрэ д[у]ры гэдэргэнь намнаа.

Августын 13-да американск[а] авиаци 38-дахи параллельһэ[э] хойгуурхи хэдэ хэдэн районууды[е] бомбододо.

Арадай армиин зенитнэ арти[л]лери элдэб районуудта америка[н]ска хэдэн самолёдуудые бу[]удан унагаагаа.

Кореядэхи дайнай ябуулганууд тухай американска мэдээсэл

НЬЮ-ЙОРК, августын 14 (ТАСС). Хойтокорейскэ сэрэгүү[д] Тэгу (Тайкю) гэдэгһээ баруун хойгуур 14 милиин газарта На[к]тонган (Ракуто-ко) мүрэниие гата[]лан гараба гэжэ Кореяһээ ба То[]киоһоо абтаһан мэдээсэлнүүд соо хэлэгдэнэ.

Американска 24-дэхи дивизиин дэргэдэ ябалсаһан Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Чхан-Енэй (Сионейн) оршондо байгаа хойтокорейскэ сэрэгүүдэй эрье шадарай бэхижүүлгэдэ эсэргүү добтолгые энэ дивизи эхилһэн байна.

Американска 8-дахи армиин командалагша генерал-лейтенант Уокер 24-дэхи дивизиин байһан газарта ерэхэ зуураа, Чхан'Ен (Сйоней) райондохи эрье шадарай байгуулалтые Кореядэхи американска сэрэгүүдтэ «үлэмжэ аюултай байна» гэжэ мэдүүлбэ.

Харюусалгатай редакторай орлогшо Ц. Б. БУДАЕВ.

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—1-80, зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3-23; отделов партийной и комсомольской жизни культуры и быта—4-52; пропаганды и агитации — 7-85; сельского хозяйства промышленности и транспорта—6-84; переводов — 3-23; писем трудящихся и информации—6-84 (2 зв.): об'явлений 2-64 (2 зв.); Для междугородных переговоров — 16.

Н—02365. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000.